Pomurski VESTNIK

MURSKA SOBOTA, 18. FEB. 1960
Leto XII. — Štev. 7 Cena din 10.–

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA ZA POMURJE

ZAKAJ TAKO?

Sklep o ustanovitvi počitniške skupnosti v okviru Pomurja, ki bi naj sklenila, da bi delovni ljudje poceni prebili dopuste na morju, je večina ljudi v Pomurju toplo sprejela in pozdravila. Z ustanovitvijo počitniške skupnosti postavljamo krepke temelje za množična letovanja, ki so zaradi cenenosti dostopna širšemu sloju delovnih ljudi. V tem pogledu gre pravzaprav za nadaljevanje programa komisije za oddih pri OSS M. Sobota, ki je, kot je znano, v minulih dveh letih organizirala množična počitniška letovanja v Baški.

Čeprav na teh prvih letovanjih ni bilo vse tako, kot bi želeli — bili smo pač gostači pod tujo streho — bo letovanje za marsikogar postalo nepozabno doživetje. Spričo izkušenj je zamisel o ustanovitvi počitniške skupnosti, v okviru katere bi uredili lasten počitniški dom, edina rešitev, kako omogočiti delovnim ljudem Pomurja množičen oddih na morju. Ker pa okrajni sindikalni svet, oziroma komisija za oddih nima sredstev za nakup počitniškega doma, je bil na okrajnem zboru proizvajalcev lani 11. decembra sprejet sklep, da bodo gospodarske organizacije prispevale za nakup doma po 1000 dinarjev na zaposleno osebo. Z zbranimi sredstvi bi bilo moč kupiti večji počitniški dom ter primerno opremo, s čemer bi ustvarili pogoje za letovanje že letos.

V zvezi z navedenim sklepom so bili na sestanku zastopnikov delovnih kolektivov lani 19. dec. sprejeti ustrezni zaključki, o zbiralni akciji pa se je podrobno razpravljalo tudi na sindikalnih plenumih oziroma sejah 22. decembra ter letos 21. januarja. Na teh sestankih so bili občinski sindikalni sveti zadolženi, da začno takoj z zbiranjem. Svoj delež bi pa morali opraviti tudi ljudski odborniki ter sindikalni funkcionarji. Žal je od tega ostalo marsikaj le pri obljubah in zadolžitvah, kajti na ponedeljkovi seji komisije za oddih se je ugotovilo, da akcija ni dosegla zaželenega uspeha. Občinski sindikalni sveti so storili bore malo, na svojo dolžnost pa so — kot vse kaže — pozabili vsi ostali. Dogaja se celo to, da v posameznih podjetjih vodilni ljudje odklanjajo plačilo prispevka, češ zakaj vsa sredstva v M. Soboto, ko pa si lahko vsako podjetje samo uredi domove. V zadnjem času je bilo več primerov, da si posamezna podjetja najemajo prostore na raznih letoviških krajih, kot na primer Proizvodnja nafte v Lendavi, ki je za nekaj sob oziroma letovanje namenila 1 milijon dinarjev. Razumljivo je, da so ti ukrepi v nasprotju s sprejetim sklepom oziroma prizadevanji za enotno letovanje delovnih ljudi Pomurja. Izkušnje iz prejšnjih let kažejo, da so bili takih letovanj po raznih skritih kotičkih (beri v dragih hotelskih sobah) deležni predvsem vodilni ljudje tega ali onega podjetja, kar je šlo kajpada na račun kolektivov.

Teh primerov sicer ne gre posploševati, vsekakor pa je skrajni čas, da prekinemo s takšnim nesmiselnim razmetavanjem sredstev ter podpremo program počitniške skupnosti Pomurja.

Ob koncu je treba povedati, da se je za prispevek odločilo že precejšnje število kolektivov v Pomurju kot na primer tovarna mesnih izdelkov v M. Soboti, kolektiv gostincev, občinski ljudski odbor Lendava, večje število kmetijskih zadrug ter številni drugi. Treba bo torej zbiralno akcijo pospešiti, da nas ne bo prehitel čas.

-ze

Predsednik SZDL Slovenije Miha Marinko v Ravnah

Enotna socialistična politika

Občinski konferenci SZDL v Ravnah je prisostvoval tudi predsednik Glavnega odbora SZDL Slovenije tov. Miha Marinko in v razpravi med drugim dejal:

Rad bi poudaril, da je treba okrepiti vlogo Socialistične zveze tudi kadar gre za komunalno gospodarstvo v najširšem smislu. V vsej Sloveniji, kar se kaže tudi pri nas, lahko opazimo, da je delo Socialistične zveze zelo živahno, da se zveza razvija in utrjuje, število članstva se množi, razpletajo se nove oblike dela organizacij SZDL. To je nedvomno zelo pozitiven pojav in počasi vse bolj in bolj dozoreva spoznanje, da med Socialistično zvezo in Zvezo komunistov glede njunih vlog ne more biti neskladnosti. VI. kongres ZKJ, ki je že daleč za nami, je postavil to vprašanje na dnevni red. Ko je Zveza komunistov Jugoslavije takrat začela na nov način uveljavljati svojo vlogo v današnji družbi, so nam očitali, da popuščamo revizionizmu, da se je ZKJ odrekla vodilni vlogi, da se vtaplja v Socialistično zvezo, v organizacijo, ki naj bi ne imela jasnega političnega programa. Skratka, pojavljali so se glasovi, češ, kam bo Jugoslavija prišla. To je bilo našim kritikom dobrodošlo sredstvo, da opravičijo Stalinovo politiko nasproti Jugoslaviji in da diskreditirajo Jugoslavijo v mednarodnem svetu. Ti naši kritiki so izhajali iz koncepcije, ki za naš razvoj ni mogla biti koristna. Naš razvoj pred vojno in med osvobodilno borbo je jasno kazal, da imamo v ljudstvu tako močno, elementarno samoupravno mentaliteto, da bi vsako poučevanje z vrha in zoževanje soodločanja od spodaj samo krnilo ustvarjalno pobudo. To se je pokazalo tudi v prvih povojnih letih, ko smo se morali odločiti za določeno koncentracijo sredstev in sil za obnovo našega porušenega gospodarstva in je bila v tem nevarnost, da bi se zgradil birokratski centralistični aparat, kar bi pomenilo resno nevarnost za ves socialistični razvoj družbenih oblik in neposredno aktivnost državljanov — ustvarjalcev dobrin, delavcev in kmetov.

Zdaj lahko rečemo, da je Socialistična zveza napredovala in da razvija čedalje živahnejše notranje delovanje, kar je rezultat razvoja našega delavskega in družbenega upravljanja. Tak sistem družbenega upravljanja je nujno narekoval večje uveljavljanje politične organizacije, ki vse te oblike usmerja in daje stotisočem ljudi, ki odločajo in gospodarijo, hrbtenico, da lahko pravilno in pametno gospodarijo. Spričo decentralizacije in povečanja sredstev se ustvarja materialna osnova, s katero ljudje neposredno razpolagajo.

V zvezi s tem se bolj postavlja vprašanje zrele in sposobne politike Socialistične zveze.

Program, ki ga je postavil VII. kongres ZKJ in ki je silno obogatil teoretično in idejno vsebino naše stvarnosti, in ki je poživil razprave na političnem področju, je enodušno sprejela tudi Socialistična zveza. Tu ne gre za neko vprašanje naukov od zunaj, ampak je to dejansko program, ki v celoti ustreza interesom delovnih ljudi socialistične Jugoslavije. Ta program pa ne določa, da morajo komunisti v vseh stvareh neposredno odločati. Z vso nujnostjo pa se postavlja v ospredje naloga, da je Socialistična zveza tista, v okviru katere naj se obravnavajo vsi pereči družbeni problemi, bodisi na širokem mednarodnem torišču, bodisi na državnem torišču, bodisi na torišču republike, občine ali podjetja. Naloga komunistov pa je v tem, da se čimbolj usposobijo, da bodo v množičnih organizacijah, ki jih obsega Socialistična zveza, dobro izpolnjevali svoje naloge, ne z ukazovanjem, ampak s svojim ugledom in znanjem. To mora biti glavna orientacija Socialistične zveze.

Pred V. kongresom SZDLJ

IV. kongres Socialistične zveze delovnega ljudstva Jugoslavije je bil februarja 1953. leta v Beogradu. Na tem kongresu je bila Ljudska fronta preimenovana v Socialistično zvezo delovnega ljudstva, množično politično organizacijo, ki združuje zavestne graditelje socializma.

Razdobje, ki nas loči od zadnjega kongresa, je zelo pomembno za notranji politični razvoj Federativne ljudske republike Jugoslavije. To je razdobje, v katerem je bilo uvedeno delavsko in družbeno samoupravljanje. V tem času je bila izvršena decentralizacija ljudske oblasti in izpopolnjen sistem socialistične demokracije v komuni. Ugoden razvoj gospodarstva v teh letih je omogočil, da postajajo občine vse bolj samostojni in iniciativni usmerjevalci razvoja industrije, obrti, kmetijstva, trgovine, zdravstva, šolstva in drugih služb.

V našem okraju deluje v organih družbenega samoupravljanja preko 8.000 volivcev. To se pravi, da dela v teh organih vsak deseti volivec. Na zborih volivcev, v ljudskih odborih, njihovih svetih, šolskih odborih, upravnih odborih v zdravstvu, delavskih svetih, zdravstvenih svetih, hišnih svetih in ostalih organih upravljanja urejujejo delovni ljudje gospodarstvo in vse družbene zadeve. V komuni se uresničuje vladavina delovnega ljudstva.

Politična aktivnost organizacij Socialistične zveze v občinah je bila v času med dvema kongresoma usmerjena na utrjevanje in nadaljnje razvijanje socialističnih odnosov in socialistične demokracije. S političnim delom na sestankih, predavanjih, seminarjih in tečajih je Socialistična zveza usposabljala organe družbenega upravljanja za uspešno vodenje skupnih zadev. Preteklo razdobje pa je značilno tudi po gospodarskih uspehih, katere smo dosegli v industriji, obrti in kmetijstvu. Ti uspehi so omogočili bistveno izboljšanje življenjskih pogojev vseh delovnih ljudi.

Občinske konference SZDL, na katerih volimo delegate za V. kongres, so se ze začele. Konference so odraz prizadevanj vsestranske aktivizacije organizacij Socialistične zveze.

Osnovne organizacije vse bolj posegajo v vse tiste probleme, ki zanimajo in življenjsko prizadevajo državljane. S takim delovanjem pridobivajo osnovne organizacije na pomenu in članstvu.

V tem času sprejemajo občinski ljudski odbori družbene plane za leto 1960. Ti plani so posebnega pomena, ker v njih uresničujemo izvedbo petletnega plana v štirih letih. Izvršitev plana zavisi od povečanja proizvodnosti v industriji, kmetijstvu in uslužnostnih dejavnostih. Naloge Socialistične zveze pri izvajanju družbenega plana bodo obravnavale občinske konference. Konference bodo sprejele zaključke za nadaljnje delo organizacij SZDL pri izvajanju družbenega plana, kakor tudi naloge, kako razvijati zavest naših državljanov, da bodo na vseh področjih družbenega življenja razvijali socialistične odnose.

Tudi osnovne organizacije so sprejele na občnih zborih program dela, ki zajema vprašanja s področja njihovega kraja. Novi odbori osnovnih organizacij so se že konstituirali in je sedaj pred njimi naloga, da pred V. kongresom zainteresirajo za izpolnitev sprejetih nalog s področja kmetijstva, dela krajevnega odbora, društvenega dela, šolstva, zdravstva itd. čimveč članov in da pri reševanju teh zadev pritegnejo v članstvo Socialistične zveze še vse tiste državljane, ki že danes s svojim delom v proizvodnji doprinašajo k ustvaritvi materialnih temeljev za višji standard in za socialistične odnose.

Sida Podlesek

Občinska konferenca SZDL v Lendavi

SAMOSTOJNOST ORGANIZACIJ pri urejanju raznih družbenih problemov

V soboto je bila v Lendavi občinska konferenca SZDL, ki so ji poleg delegatov prisostvovali Jože Pavličič, predstavnik glavnega odbora SZDL Slovenije, zvezni ljudski poslanec Janez Hribar, sekretar OO SZDL Sida Podlesek in člana OK ZKS Franc Skoberne in Koloman Balažic.

Na konferenci je naprej predsednik Občinskega ljudskega odbora Ivan Horvat govoril o pripravah predloga občinskega družbenega plana za letos in o značilnostih, ki bi jih naj letošnji plan vseboval, da bi bil izpolnjen petletni plan v vseh tistih gospodarskih panogah, kjer ni bilo večjega izpada. Pri tem je ugotovil, da občinski petletni plan ne bo izpolnjen zaradi velikega izpada pri proizvodnji nafte, medtem ko ga pa bodo vse ostale panoge gospodarstva izpolnile. V predlogu plana bodo tudi velike investicije, ki bodo omogočile porast proizvodnje in večjo izkoriščenost proizvodnih zmogljivosti.

Za njim je o delu SZDL v občini poročal Franc Bobovec in zlasti uvodoma poudaril, da se je aktivnost osnovnih organizacij v zadnjih letih po IV. kongresu SZDL močno povečala, zlasti pa v minulem letu.

Porast aktivnosti je lahko ugotoviti že po tem, da je v minulem letu vstopilo v organizacijo 600 novih članov. To je posledica boljšega dela osnovnih organizacij, ki so se otresle kampanjskih metod dela in občasnih akcij ter je njihovo delo postalo bolj sistematično. S tem, da so organizacije SZDL v mnogih krajih začele posegati v celotno politično dogajanje ter krepiti svoj vpliv pri delavskem in družbenem upravljanju, se organizacija spreminja v splošnoljudski parlament, na katerem se razpravlja o reševanju vseh problemov, ki pridejo na dnevne rede raznih forumov.

V minulih letih je moral občinski odbor SZDL čestokrat urejati razne probleme osnovnih organizacij in društev. Postopoma pa prevzemajo te naloge osnovne organizacije same, ki so se že ponekod privadile na samostojno urejevanje problemov. V takih organizacijah so razpravljali o delu zadružnih vodstev, šolskih odborov, raznih društev, kritizirali pa so tudi delo ljudskih odbornikov. So pa še nekatere organizacije, ki imajo premalo članov, da bi lahko okrepile svoj vpliv in pri delu ne kažejo tudi večje samostojnosti.

Ob zadnjih občnih zborih osnovnih organizacij je bilo čutiti veliko razgibanost in delavnost članov SZDL v vaseh z madžarsko narodnostno manjšino. Število članov v teh vaseh stalno raste, a bo potrebno vodstvom organizacij v bodoče nuditi večjo pomoč.

(Nadaljevanje na 2. strani)

Posvetovanje o predlogu družbenega plana občine Beltinci

Letošnji plan bo temeljil na večji proizvodnji

Minuli petek je bilo v Beltincih širše občinsko posvetovanje s predstavniki podjetij, kmetijskih zadrug in posestev. Razpravljali so o predlogu občinskega družbenega plana za letošnje leto.

Podjetja v beltinski občini bodo letos poleg razširitve in modernizacije obratov poskrbela za polno izkoriščanje sedanjih zmogljivosti. Letos predvidevajo za razširitev in modernizacijo obratov okrog 50 milijonov dinarjev investicij, kqer seveda ni všteta lastna udeležba. Seveda se bo po rekonstrukcijah v nekaterih podjetjih tudi precej povečalo število zaposlenih. Tako predvidevajo, da bo letos porastlo število zaposlenih za okrog 80, vzporedno s tem pa bo porastla tudi proizvodnja.

Največ delavcev bosta zaposlila podjetji Graditelj in Pletiljstvo, nekoliko manj pa ostala podjetja. Graditelj bo letos predvidoma zaposlil preko 50 delavcev, kar mu omogoča zlasti načrtnejše in podjetnejše gospodarjenje. Pletiljstvo, ki bo prav tako zaposlilo precej novih delavcev, je tik pred razširitvijo. Za to podjetje je zlasti značilno, da močno skrbi tudi za mladi strokovni kader, saj ima trenutno okrog 15 vajencev, to število pa bo še povečalo. Sodarstvo letos nima predvidene rekonstrukcije, pač pa bo povečalo proizvodnjo s tem, da bo uvedlo še eno izmeno. To podjetje se hitro uveljavlja s svojimi kvalitetnimi izdelki tudi v inozemstvu, vendar pa bo moralo v prvi vrsti izboljšati preskrbo s kvalitetnimi surovinami. Tudi trgovsko podjetje Ravenka bo potrebovalo v letošnjem in prihodnjem letu nekaj investicij, za modernizacijo svojih lokalov.

Kmetijske zadruge v beltinski občini letos med drugim predvidevajo znatno povečanje kmetijskih površin v pogodbenem sodelovanju. Sicer pa bodo predvidene površine lahko brez večjih prizadevanj dosegle, saj so doslej brez vsakih večjih akcij sklenile pogodbe za sodelovanje z okrog 120 hektari koruze, 108 hektari travnikov, precej pogodb pa imajo sklenjenih tudi za krompir in pitanje živine. Sedanje število traktorjev bo lahko brez večjih težav obvladalo dela na površinah v sodelovanju. Letos bodo vse bolj začele uvajati tudi lastno proizvodnjo, tako v poljedelstvu kakor tudi v živinoreji. Nekatere bodo že letos začele z gradnjami hlevov in skladišč, za kar predvidevajo znatnejše investicije. Obvezale so se, da bodo še nadalje odstopale kmetijskemu gospodarstvu nedopitana teleta, v kolikor jih ne bodo same potrebovale.

J. S.

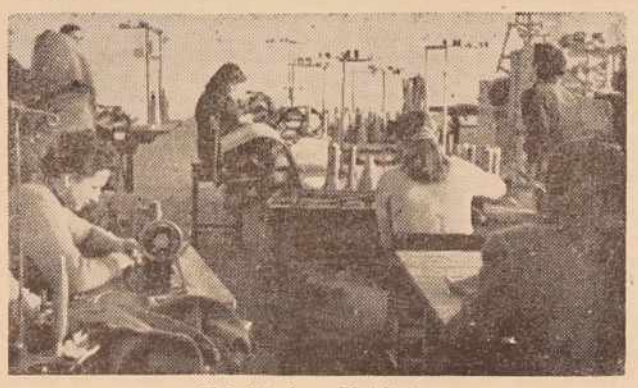

V beltinskem Pletiljstvu

VREMENSKA NAPOVED

za čas od 18. do 29. febr.

Okrog 22. februarja ponovni prodor mrzlega vala s snegom. Tudi med 26. in 28. februarjem bo parkrat snežilo. V ostalem bo prevladovalo suho, a hladno vreme z mrazom ponoči in včasih tudi podnevi. Dr. V. M.

Plenum Okrajnega sindikalnega sveta v M. Soboti

OB VELIKIH IZKUŠNJAH TUDI POMANJKLJIVOSTI

Včeraj so na plenumu Okrajnega sindikalnega sveta razpravljali o delu organov samoupravljanja v naših podjetjih. Obširno analizo o tem vprašanju je pripravil predsednik komisije za delavsko in družbeno upravljanje pri Okrajnem odboru SZDL VANEK ŠIFTAR. Plenuma se je udeležil tudi podpredsednik republiškega odbora zveze sindikatov JOŽE BORŠTNAR.

Analiza o delavskem samoupravljanju v naših podjetjih uvodoma ugotavlja, da komisije za delavsko samoupravljanje pri občinskih zborih proizvajalcev in pri občinskih sindikalnih svetih niso sistematično proučevale problematike samoupravljanja. Več razumevanja za ta vprašanja pa so pokazali občinski sindikalni sveti. Posebej za naš okraj pa je proučevanje samoupravljanja toliko bolj potrebno, ker so ob nedovoljno razvitih proizvajalnih silah pogoji za pojave birokratizma. Navedene komisije se niso niti sestajale, zato tudi niso mogle dajati delavskim svetom nobene pomoči. Pogostokrat organi samoupravljanja na svojih sejah več ali manj formalno sklepajo, v razpravah pa se oglašajo večkrat eni in isti diskutanti. Temu je vzrok tudi to, da je ob volitvah v delavske svete in upravne odbore v podjetjih vse premalo skrbi, da bi vključili v aktivno delo v teh organih čimveč novih, predvsem mladih ljudi. Podobno je pri pošiljanju ljudi na različne seminarje o delavskem samoupravljanju, kjer srečujemo pogostokrat tudi take delavce oziroma člane organov samoupravljanja, ki pridobljenega znanja ne vedo prenesti na ostale člane delavskega sveta ali upravnega odbora.

V analizi je nadalje omenjeno, da v mnogih podjetjih ni prave vsebine dela posameznih komisij delavskih svetov. Ponekod še vedno nimajo na primer komisije za sprejem in odpust delavcev. Zato ni čudno, če je bilo do konca septembra lani danih 91 nezakonitih odpovedi. Analiza dnevnih redov sej delavskih svetov pa kaže, da je v delu organov samoupravljanja premalo načrtnosti, seje so sklicane v kratkih rokih, material za sejo je pomanjkljiv in člani delavskih svetov in upravnih odborov niso pravočasno seznanjeni z gradivom, o katerem naj razpravljajo in odločajo. V takih primerih se člani organov samoupravljanja ne morejo posvetovati s člani kolektiva, pa tudi razprave niso zaradi tega dovolj tehtne. Pogosti so tudi primeri, da imajo upravni odbori in delavski sveti iste dnevne rede ali pa je sej delavskih svetov več kot sej upravnih odborov, kar ni normalno. Po analizi, ki jo je naredila lani komisija za delavsko samoupravljanje pri okrajnem sindikalnem svetu, se je stanje v tem pogledu nekoliko izboljšalo.

Važno pri nadaljnjem razvoju delavskega samoupravljanja je tudi sodelovanje zborov proizvajalcev z organi samoupravljanja v podjetjih. Splošna ugotovitev je, da imajo nekoliko več stikov z volivci odborniki zbora proizvajalcev le v tistih podjetjih, kjer delajo, dočim se za ostala podjetja, ki so v sklopu določene volilne enote, ne zanimajo dovolj. Vendar so zbori proizvajalcev predvsem lani poskušali nekoliko bolj kot prejšnja leta navezovati stike s proizvajalci.

Ob koncu omenja analiza o delu organov samoupravljanja še splošno in strokovno izobraževanje, pri čemer se tu in tam pojavlja napačno mnenje, da je izobraževanje potrebno le mladim delavcem.

Kljub temu, da so v analizi poudarjene predvsem nekatere negativne strani pri delu organov samoupravljanja, ni moč trditi, da delavsko samoupravljanje tudi pri nas ne bi doseglo v preteklih desetih letih lepih rezultatov, predvsem pa so si proizvajalci nabrali nešteto izkušenj, ki jim služijo pri vsakodnevnem delu. Kljub nekaterim pomanjkljivostim pa je predvsem zadnje čase moč ugotavljati, da organi samoupravljanja postajajo dejanski upravljalci. Glede na to tudi z večjo odgovornostjo zahtevajo od vodstev podjetij, da so analize in vsi predlogi za razpravo in sklepanje dobro pripravljeni.

V razpravi je med drugimi sodeloval tudi podpredsednik Republiškega odbora zveze sindikatov Slovenije tov. Jože Borštnar, ki je med drugim poudaril pomen sodelovanja organov samoupravljanja s komuno. Dejal je, da se morajo ustvariti tesnejši stiki tudi s strani komune, toda ne le z upravnimi vodstvi podjetij, temveč neposredno s proizvajalci oziroma organi samoupravljanja.

Najmlajši so slovenskim književnikom ob literarnih večerih podarili pristna prekmurska darila. Po literarnem večeru v Beltincih je skupina književnikov brala svoja dela še dijaški mladini v Murski Soboti in Radgončanom. Na sliki: Ivan Minatti sprejema darilo od beltinskih pionirk

PREVELIKE ZMOGLJIVOSTI POMURSKIH MLINOV

129 MLINOV Z ENKRAT VEČJO KAPACITETO KOT SO POTREBE — NAMESTO PLAČ NATURALNA ZAMENJAVA — PODOBNO KOT Z MLINI, JE Z ŽAGAMI

V Pomurju so trije industrijski mlini. V družbenem sektorju je 17 mlinov, dočim jih imajo zasebniki 109. Ti so večinoma stari in ne odgovarjajo zahtevam sodobnega mlinarstva. Dvajset mlinov zmelje dnevno 60 ton mlevskih izdelkov, kar skoraj zadostuje za domače potrebe. Letna kapaciteta vseh mlinov pa je okrog 62 tisoč ton, dočim računamo, da bo letošnja potrošnja mlevskih izdelkov znašala le 28.500 ton.

Večina mlinov je takšnih, da jih ne kaže obnavljati, saj bi bile potrebne precejšnje investicije, da bi bili ti mlini sposobni izdelovati tudi trgovsko moko. Celo nekateri večji mlini, ki niso bili dovolj opremljeni, niso mogli svojih mlevskih izdelkov prodajati za potrebe široke potrošnje.

Posebna komisija, ki je proučevala stanje naše mlinske industrije in obrti, je ugotavljala, da v mnogih mlinih niso mogli ustvariti niti toliko sredstev, da bi bilo dovolj za osebne prejemke zaposlenih. Zato pa so pri mnogih mlinih gojili prašiče, race in kure, ki so neke vrste nadomestilo za plače. Nadalje so ugotovili, da se solača vložiti večja sredstva le v mlinske obrate soboškega mlinskega podjetja, v lendavski mlin in v mlin v Črncih. Ta tri večja industrijska mlinska podjetja so tudi sposobna mleti za potrebe trgovine. Vendar bo potrebno ob tem urediti tudi promet z mlevskimi izdelki. Pooblaščeno trgovsko podjetje za promet z moko v Pomurju je mariborsko podjetje »Testenine«, ki kreditira med drugim tudi zaloge v naših mlinskih podjetjih, vendar ima na ta račun letno blizu 15 milijonov dinarjev dobička. Ob boljši organizaciji trgovine z mlevskimi izdelki bi lahko ostala ta sredstva v Pomurju.

Splošno mnenje je, naj bi v nekaterih dosedanjih mlinih uredili mešalnice za pripravljanje krme za živino, saj je po tej v Pomurju veliko povpraševanje, predvsem zadnja leta, ko so tako družbena kmetijska gospodarstva kot zasebni kmetovalci pričeli z intenzivno rejo goveje živine in prašičev. V nekaterih mlinih bi kmetijske zadruge lahko uredile zamenjalnice žitaric za mlevske izdelke. Vse to naj bi letos pričeli urejati občinski ljudski odbori.

V soboškem okraju je tudi 20 polnojermenskih žag, ki predelajo letno 37.300 kubičnih metrov lesa in 10 venecijalk z zmogljivostjo 3000 kbm. lesa. Zanimivo pa je, da imamo v Pomurju letno le 16.000 kbm. lesa za žaganje. Zato tudi žage podobno kot mlini, niso dovolj izkoriščene. Druga slaba stran naših žagarskih obratov — predvsem venecijalk — je ta, da so zelo neekonomične in zaradi velikih količin žagovine uničijo precej lesa. Kot pri mlinih, kaže tudi pri žagah, da bo potrebno pričeti to panogo dejavnosti nekoliko bolj načrtno usmerjati in razvijati.

POPRAVEK

V prejšnji številki našega lista je v podpisu pod klišejem na 2. strani pomotoma beseda »prehod« ostala brez narekovajev, kar je smisel stavka bistveno spremenilo. **Uredništvo**

Strokovno izobraževanje delavcev

Z novim načinom nagrajevanja je bila dana vzpodbuda posameznim delavcem in delovnim kolektivom, da več proizvajajo in bolje gospodarijo. V republiškem merilu se je lani povečala proizvodnja za 11 odstotkov. Letošnji družbeni načrt predvideva, da bomo povečali proizvodnjo za 11,4 odstotka, pri tem pa se bo morala povečati tudi delovna storilnost. Glede na to so že povsod po Sloveniji pričeli ustanavljati centre za usposabljanje delavcev na delovnih mestih. Pri tem izobraževanju ne gre neposredno za pridobivanje kvalifikacij, marveč za to, da se vsak delavec čim bolje seznani z delom, ki ga opravlja in da v čim večji meri prispeva k večji proizvodnji.

Svet za delo je ob tem ugotavljal, da bo potrebno osnovati take centre za posamezne gospodarske dejavnosti. Pri tovarni perila Mura naj bi bil center za tekstilno industrijo, za industrijo gradbenega materiala pri opekarni v Gornji Radgoni, za obrt pri Zavodu za napredek obrti, za živilsko industrijo pa pri enem izmed večjih obratov živilske industrije. Dokončne predloge o tem bodo še izdelali. V okrajnem merilu naj bi bil ustanovljen poseben center, ki bi pomagal pri izobraževanju v tistih gospodarskih organizacijah, ki ne bodo neposredno vključene v katerega izmed navedenih centrov.

Glede na to bo potrebno v najkrajšem času organizirati obširno inštruktorsko službo, ki bo dajala navodila in pomagala pri izobraževanju.

Na seji sveta je bilo poudarjeno, naj se ti ustanavljajo le tam, kjer so za ustanovitev vsi objektivni pogoji in kjer bo izobraževanje res lahko pokazalo določene rezultate.

SEJA PREDSEDSTVA SZDL V PETROVCIH

Pred kratkim je bila v Petrovcih seja predsedstva občinskega odbora SZDL, na kateri so govorili o smernicah in predvidevanjih občinskega perspektivnega plana. V občini imajo letos predvidene precejšnje investicije za kmetijstvo, zlasti za združene objekte. Nekoliko manj sredstev pa bodo porabili za ostale gospodarske panoge. Na seji so tudi omenili potrebo po združitvi manjših mlinskih in lesnih obratov, ki ponavadi le životarijo, v eno podjetje.

Ob koncu so imenovali tudi poseben aktiv, katerega člani bodo seznanjali delovne kolektive in zbore volivcev s predvidevanji perspektivnega plana. Zbore volivcev bodo imeli v petrovsko-šalovski občini v prihodnjih dneh, ko bo dokončno sestavljen družbeni plan.

Občinska konferenca SZDL v Lendavi

(Nadaljevanje s 1. strani)

Po referatih so delegati živahno razpravljali o delu osnovnih organizacij. Inž. Sabo je govoril o vključevanju delavcev v SZDL. Poudaril je, da mnogi delavci, ki so doma na vasi, niso člani SZDL, ker menijo, da je dovolj, če so člani sindikata. Zato bi morale v podjetjih politične organizacije storiti vse, da bi bili vsi delavci tudi člani SZDL in tudi pobudniki dejavnosti osnovnih organizacij.

Tov. Orešnik je govoril o urejevanju dvojezičnega šolstva. Poudaril je, da je šolska reforma izredno ugodno vplivala na sožitje med otroci slovenske in madžarske narodnosti. Pri učenju jezikov si med seboj pomagajo in izpopolnjujejo svoje znanje. Nadalje je govoril še o problemih izobraževanja preko raznih oddelkov kakor tudi s predavanji itd. Tov. Gyefi pa je pri izobraževanju kmečkega prebivalstva opozoril na pomanjkanje nekaterih strokovnih priročnikov o kmetijstvu v madžarščini in predlagal, da bi naj v povezavi z založbami, ki izdajajo knjige v madžarščini, odpravili to pomanjkljivost.

Nadalje so delegati razpravljali o urejevanju raznih zdravstvenih in komunalnih problemov. Ob zaključku razprave je govoril še tov. Hribar. Konferenco je pozdravil tudi predstavnik Glavnega odbora SZDL tov. Pavličič in opozoril zlasti na urejevanje raznih narodnostnih vprašanj. Sekretar OO SZDL tov. Sida Podlesek pa je opozorila na urejevanje raznih organizacijskih vprašanj in na večje vključevanje žena v delo osnovnih organizacij.

Ob koncu so delegati izvolili novi 23-članski občinski odbor SZDL in tov. inž. Saboja za delegata na V. kongresu SZDLJ.

VANEK ŠIFTAR

SPREMEMBE IN DOPOLNITVE V KAZENSKEM ZAKONIKU

(Nadaljevanje)

Pod kazenskimi sankcijami razumemo v najširšem pomenu te besede vse ukrepe, ki jih izreka sodišče in se delijo na kazni, vzgojne in varnostne ukrepe.

Novela kazenskega zakonika deli storilce kaznivih dejanj na otroke, ki pa niso kazensko odgovorni, pač pa se jih predaja skrbstvenim organom, ki potem v mejah svojih pravic ukrenejo vse, kar je potrebno, da se tak storilec popravi; mladoletnike (mlajše in starejše) in polnoletnike (mlajše in starejše). Taka delitev storilcev kaznivih dejanj je važna z ozirom na postopek, ki ga mora uporabiti sodišče pri izreku kazenskih sankcij za posamezne storilce.

Do 1. januarja letos so lahko sodišča izrekala sedem kazni, sedaj pa le pet in to: smrtno kazen, strogi zapor, zapor, zaplembo premoženja in denarno kazen. Kot kazni sta odpadli: omejitev državljanskih pravic in prepoved opravljanja poklica, kar je sedaj le kot pravna posledica obsodbe odnosno varnostni ukrep. Med diskusijami v zvezi z novelo kazenskega zakonika so se slišali tudi predlogi, naj bi se odpravila smrtna kazen. Čeprav se je v praksi ta najtežja kazen izrekala poredkoma in še redkeje dejansko izvrševala, pa je še potrebna in to predvsem kot zelo resno opozorilo družbe. V nekaterih državah so že odpravili smrtno kazen, kar pa ni odraz njihovega družbenega razvoja, ampak več ali manj le trenuten — deklarativen uspeh strank odnosno nekak razredni kompromis. Tako se n. pr. zadnje dni po gnusnem uboju na Dunaju slišijo živahne diskusije ali je bilo umestno, da so v Avstriji odpravili smrtno kazen.

V noveli našega kazenskega zakonika je odpravljena smrtna kazen z obešanjem in se v bodoče izvaja le z ustrelitvijo. Smrtna kazen je zdaj le v 27. členih, kar je za 11 manj, če pri tem seveda ne upoštevamo, da je na novo zagrožena za protipravno pobijanje in prizadevanje ran sovražniku in za uporabo nedovoljenih bojnih sredstev. Iz vzgojnega namena, katerega zasleduje izrečena kazen, je tudi odpravljen dosmrtni strogi zapor, ki se je izrekal kot nadomestitev smrtne kazni. Odslej je možno, da se smrtna kazen nadomesti s kaznijo strogega zapora 20 let.

Naš splošen razvoj, kakor tudi praksa sta nam pokazala, da je za prevzgojo velike večine storilcev kaznivih dejanj potrebna krajša doba odvzema prostosti kot je maksimalno določena za posamezna kazniva dejanja in zato je tudi skrajšan čas, za katerega se lahko izreče kazen strogega zapora odnosno zapora. Odslej se lahko izreče kazen strogega zapora le v trajanju od enega leta do petnajstih let in kazen zapora od treh dni do treh let. Večkrat še slišimo pripombe, češ prekratka je doba, vendar pa je treba pri tem pomisliti, da je z vsakim dnem našemu delovnemu človeku prostost dražja. Vsi obsojenci brez obzira ali so obsojeni na kazen strogega zapora ali zapora, se v kazensko-poboljševalnem zavodu zaposlijo na koristnih delih, seveda če so za delo sposobni. Razlike med obsodbo na kazen strogega zapora ali zapora se pozna predvsem v pravicah, ki jih imajo obsojenci in to v zvezi z dopisovanjem, sprejemanjem obiskov, pošiljk, pogojnega odpusta, rehabilitacije itd.

Z ozirom na predpisano kazen za posamezna kazniva dejanja je določena tudi pristojnost okrajnih in okrožnih sodišč in tako sedaj sodijo okrajna sodišča vse polnoletne storilce, ki so storili kazniva dejanja, kjer je zagrožena kazen zapora ali denarna kazen z izjemo tatvine, kjer lahko okrajno sodišče izreka tudi kazen strogega zapora do petih let.

Pri odmeri kazni mora sodišče med drugim posebej upoštevati nagibe, iz katerih je bilo dejanje storjeno in okoliščine, v katerih je bilo dejanje storjeno, prejšnje življenje storilca in njegovo obnašanje po storjenem kaznivem dejanju. Iz tega osnovnega napotila je spet razviden vzgojni moment, katerega zasledujejo sodišča pri izrekanju kazni.

Ko sodišče razpravlja o kaznivem dejanju, najprej ugotavlja, če storjeno kaznivo dejanje slučajno ne pomeni za družbo neznatno nevarnost zaradi majhnega pomena in zaradi tega, ker so škodljive posledice neznatne ali pa jih ni. V tem je brez dvoma tudi poudarjen namen, da se državljani ne bi po nepotrebnem tožarili, kar se je na žalost še pogostoma dogajalo, dokler med drugim tudi poravnalni sveti niso začeli vplivati na rast zavesti ljudi. Vsekakor bo nujno tudi z medsebojno vzgojo državljanov, medsebojnimi naprednimi vplivi odstranjevati vse, kar je netilo včasih grde spore, ki so se mnogokrat tudi tragično končali.

Velik poudarek novega kazenskega zakonika je prav v tem, da imajo vse določbe vzgojni namen. Sodišče mora za prevzgojo storilcev in zaradi preventivnega delovanja uporabiti in uporabljati različne stopnje predpisanih sankcij. In prav zaradi družbenega karakterja kaznivega dejanja in vzgojnih namenov, katere zasledujemo s pregonom kaznivih dejanj, so nastale v noveli tudi bistvene spremembe pri kaznih odnosno pri odložitvi izvršitve izrečene kazni.

Tako sme sodišče storilcu kaznivega dejanja, katerega je sicer spoznalo za krivega, odpustiti kazen, kadar to predpisuje zakon kot n. pr. pri prekoračitvi silobrana zaradi močne razdraženosti ali prestrašenosti povzročene z napadom ali če je storilec vrnil oškodovancu ukradeno stvar še preden je zvedel, da je uveden kazenski postopek. Ta slednji primer bo brez dvoma vplival na marsikaterega, ki se je strenuino spozabil nad tujo premičnino.

Prav iz vzgojnih namenov je uveden sodni opomin, katerega izreče sodišče polnoletnim storilcem tedaj, kadar se da utemeljeno pričakovati, da bo dosežen namen kaznovanja tudi, če se ne izreče kazen. Pri izreku tega ukrepa je sodišče seveda vezano na slučaje, ki jih določa kazenski zakonik. Vzgojni namen tega ukrepa je viden predvsem iz tega, da sodišče pri odločanju ali naj izreče sodni opomin, upošteva prejšnje življenje storilca (brez dvoma se upošteva tudi njegova aktivnost in pošteno prizadevanje v političnih in družbenih organizacijah, v organih samoupravljanja itd.) ali je bil že kdaj obsojen, ali mu je bil že kdaj izrečen sodni opomin, nagibe, iz katerih je dejanje storil, storilčevo pripravljenost, da povrne prizadejano škodo in še druge okoliščine, ki kažejo na storilčevo osebnost. Tako sme sodišče med drugim izreči sodni opomin tudi za lahko telesno poškodbo, če je bil n. pr. storilec izzvan z nedostojnim ali surovim obnašanjem oškodovanca; tukaj bi pripomnil, da pa storilec ne sme izzivati oškodovanca.

Vzgojni moment kazni je v noveli močno poudarjen pri večjih možnostih, ki jih imajo sedaj sodišča za izrek pogojne obsodbe (odložitev izvršitve izrečene kazni). K dosedaj veljavnemu določilu, da sodišče odredi pogojno odložitev izvršitve izrečene kazni, če glede na okoliščine dejanja, obnašanje storilca po storjenem dejanju in glede na njegovo prejšnje življenje spozna, da se da utemeljeno pričakovati, da se bo obsojenec v prihoduje varoval kaznivih dejanj, tudi če se kazen ne izvrši, je v noveli dodano, da sme sodišče za odločitev izvršitve kazni postaviti tudi kak pogoj. Tako bodo v bodoče lahko sodišča ob izreku pogojne kazni postavljala obsojencem naslednje pogoje: da mora v določenem roku povrniti ugotovljeno škodo, ki jo je povzročil s kaznivim dejanjem, da mora v redu plačevati preživnino ali n. pr. ob opustitvi dolžnosti glede nastanitve in prehrane ljudi na delu v določenem roku preskrbeti za njihovo nastanitev ali prehrano. V slučaju, da obsojenec brez utemeljenih razlogov ne izpolni naloženega pogoja, bo sodišče preklicalo pogojno obsodbo in obsojenec mora seveda iti na prestajanje kazni, odnosno jo plačati, če je bil obsojen na denarno kazen.

Posebej je vredno omembe novo določilo, da sme sodišče polnoletnemu storilcu kaznivega dejanja, ki ob sojenju še ni star 21 let (mlajši polnoletnik), ne glede na njegovo duševno razvitost, izreči poleg pogojne obsodbe tudi strožje nadzorstvo skrbstvenega organa. Smisel strožjega nadzorstva skrbstvenega organa je v tem, da se n. pr. uredi obsojenčeva zaposlitev, izločitev iz okolja, ki nanj škodljivo vpliva, potrebno zdravljenje in ureditev razmer, v katerih živi. Pri tem pa je treba takoj opozoriti, da sodišče sme preklicati pogojno obsodbo, če pogojno obsojeni ne izpolnjuje naloženih dolžnosti. V primerih pogojnih obsodb mlajših polnoletnikov je močno poudarjena skrb socialistične družbe za vzgojo doraščajočega človeka. Vsekakor bodo morale naše komune bolj kot doslej skrbeti za skrbstveni kader odnosno za to, da bodo imeli skrbstveni organi dovolj sposobnih in aktivnih uslužbencev in da bodo tudi vedno sposobni izvrševati težke naloge, ki jih imajo, ko morajo veliko pomagati posameznikom, da se čimprej in čim aktivneje vključijo v življenje socialistične družbe. Ob nalogah, kot jih imajo skrbstveni organi, tudi ni čudno, če jih kot zelo važne faktorje priteguje v postopek novela kazenskega zakonika in zakonika o kazenskem postopku.

POMURSKI VESTNIK

List izdaja in tiska Časopisno založniško podjetje Pomurski tisk v Murski Soboti

Direktor **Jože Vild**

Urejuje uredniški odbor

Odgovorni urednik **Štefan Balažic**

List pošiljamo samo po predplačilu — Nenaročenih rokopisov ne vračamo in ne odgovarjamo zanje.

Uredništvo: Murska Sobota, Kocljeva ul. 7, telefon 138 — Naročniški in oglasni oddelek: Murska Sobota, Kocljeva ul. 7 — Naročnina: celoletna 400 dinarjev, polletna 200 dinarjev, za inozemstvo letno 1000 din. — Tek. račun pri Komunalni banki v Murski Soboti štev. 605—70

1—365

JUGOSLOVANI V AFRIKI

MISIJA DOBRE VOLJE JE PRED NEDAVNIM OBISKALA LIBERIJO, SIERRO LEONO, GANO, GVINEJO IN NIGERIJO — TOPEL SPREJEM PREDSTAVNIKOV LJUDSTVA, KI JIM JE VZOR V NJIHOVEM BOJU ZA NEODVISNOST.

V številnih stikih z drugimi deželami, se je v mednarodni praksi uveljavila tudi »misija dobre volje«. Ta med svojim potovanjem nima nikoli namena, da bi z deželo, v katero potuje, dosegla kakršenkoli sporazum, pač pa, da jo spozna in predvsem v razgovorih z njenimi voditelji nakaže možnosti za sodelovanje v prihodnje. V zadnjih mesecih so naši predstavniki potovali v »misiji dobre volje« po Južni Ameriki, pravkar pa se je vrnila v Beograd misija iz Zahodne Afrike. Vodil jo je član Zveznega izvršnega sveta Sergej Kraigher.

Misije dobre volje potujejo ponavadi po deželah, s katerimi naša država še nima tesnih političnih in gospodarskih stikov. Poleg takega sodelovanja poznamo še vrsto delegacij, ki potujejo v druge dežele z določeno nalogo. Tako se je pred kratkim mudila v Sudanu naša kulturna delegacija in v Indiji gospodarska delegacija. Vse to dokazuje, da navezuje naša država vedno tesnejše stike z deželami, s katerimi doslej skorajda nismo imeli odnošajev. To nam na drugi strani tudi kaže, kakšen ugled uživa naša politika in naš boj za neodvisnost v svetu in posebno v tistih deželah, v katerih so šele pred kratkim dosegli neodvisnost.

Član ZIS Sergej Kraigher je kot vodja misije po vrnitvi v domovino izjavil našim radijskim postajam, da so obiskali zahodnoafriške dežele Liberijo, Sierro Leono, Gano, Gvinejo in Nigerijo. Povsod so se sestali z najvišjimi predstavniki v tamkajšnjih deželah in povsod so jim povedali, da poznajo našo narodnoosvobodilno borbo ter našo gospodarsko smer. O naših izkušnjah so govorili z zanimanjem, kajti splošen vtis je, da postaja Jugoslavija vzor za številne male narode v boju za neodvisnost.

V LIBERIJI se je naša delegacija prepričala, da vzbujajo reforme liberijskega predsednika Tubmana vedno večjo pozornost svetovne politične javnosti. S svojimi reformami naj bi vzpodbudil domače prebivalstvo za hitrejši gospodarski in politični razvoj, obenem pa naj bi se dežela tesneje povezala z Gano

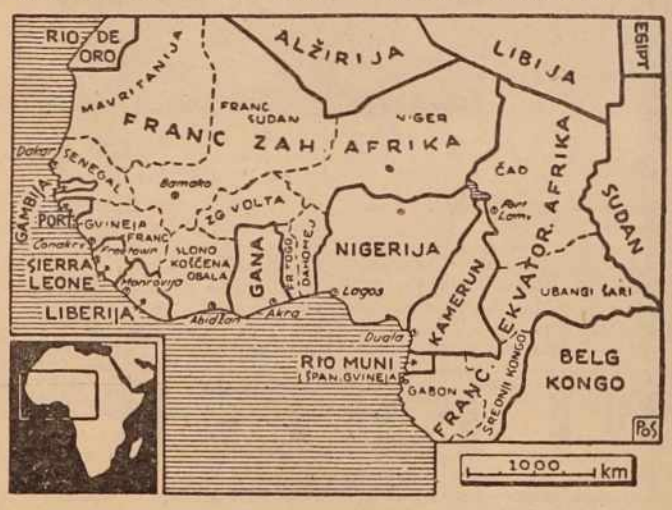

in Gvinejo, ki že izgrajujeta federalne zveze. Predsednik Tubman je izrekel visoko priznanje predsedniku Titu glede mednarodnega dogajanja in njegove osebnosti.

SIERRA LEONA je pravzaprav britanska kolonija. Do nedavnega so jo imeli za najlojalnejšo področje. Zaradi vsesplošnega prebujanja afriških narodov so nastopile velike spremembe tudi v tej zadnji britanski posesti na zahodni afriški obali. Tukaj čakajo na razgovore z londonsko vlado, po katerih bodo dobili neodvisnost ter enake pravice kot Nigerija.

GVINEJA je napravila na našo misijo dobre volje izreden vtis, ker je povsod čutila razgibanost najširših množic proti kolonializmu. S. Kraigher je izjavil, da ga je tamkajšnje vzdušje v mursičem spominja na našo deželo. V razgovorih s predsednikom Sekom Turom so še bolj spoznali težnje gvinejskega ljudstva, prav posebno pa jih je vzradostilo, ko je Ture izjavil, da so jugoslovanske izkušnje tudi njim zelo koristile v boju za neodvisnost.

Najboljše stike s tem delom sveta smo imeli doslej z GANO, ki je postala neodvisna že pred več leti. Sedaj se pripravljajo na proglasitev republike, tako da bi kasneje laže ustanovili federacijo z republiko Gvinejo. V razgovoru s predsednikom Nkrumahom so člani jugoslovanske misije govorili o številnih mednarodnih problemih, poleg tega pa so povsem konkretno proučili možnosti za poglobitev dosedanjih stikov. Jugoslavija je zelo zainteresirana za razširitev gospodarskih odnosov.

Tudi v NIGERIJI se je naša delegacija pogovarjala o bodočih stikih. Sergej Kraigher je o razgovoru s predsednikom Balevo povedal: »Posebno so nam ostale v spominu njegove besede, da se motijo tisti, ki imajo Jugoslavijo za nerazvito deželo. Morda ima Jugoslavija manj letališč, zgrajenih cest in podobno, toda deželo s takšnim ljudstvom, ki je prestalo takšne izkušnje in doseglo takšne uspehe v svojem razvoju, ne moremo šteti med nerazvite.«

FRANCOSKA ATOMSKA BOMBA

Francozi so preizkusili svojo prvo atomsko bombo v Sahari. Poročajo, da so trinajstega februarja natančno ob sedmih zjutraj na visokem kovinastem stolpu na območju Regana sprožili jedrsko bombo in s tem odprli — po mnenju Francozov — vrata, skozi katera bo tudi Francija prispela v »klub atomskih velesil«. Predsednik de Gaulle si ni mogel kaj, da ne bi o tem dogodku poslal delegiranemu ministru za atomske zadeve v Sahari Guillaumatu naslednjo brzojavko: »Hura za Francijo! Od danes zjutraj je Francija močnejša in ponosnejša. Iz dna srca hvala vam in tistim, ki so zanjo dosegli ta izvrsten uspeh.«

Proti francoskim jedrskim poizkusom je dolge mesece protestiralo javno mnenje ne le vse Afrike, temveč tudi Azije in velikega dela Amerike in Evrope. Ali ne bo francosko ravnanje močno prizadelo afriških narodov, ki žive v bližini saharske puščave? Ali ne bo ravnanje francoske vlade povzročilo temeljit zastoj pri ženevskih pogajanjih o prenehanju jedrskih poizkusov ter otežkočilo priprave za konferenco »na najvišji ravni«?

Francoski politični krogi opravičujejo de Gaullovo ravnanje z željo, da bi Francija zavzela spet dostojno mesto med velesilami. Atomska bomba naj bi dokazala zahodnim zaveznikom in državnikom na Vzhodu, da se Francija namerava ta položaj zagotoviti z jedrsko eksplozijo, ki jo je pripravila sama, brez pomoči »velikih zaveznikov« Anglije in ZDA.

De Gaulle je tekmoval z zahodnima zaveznikoma v času, ko še ni mogel rešiti alžirskega vozla. Tu ne mislimo samo alžirske vojne, ki traja že pet let, temveč tudi nevarno alžirsko opozicijo desničarjev in kolonov, ki jim ni všeč njegova preveč »liberalna« politika do alžirskih borcev. De Gaulle je umaknil francosko ladjevje iz skupnega poveljstva sil NATO. Ni dopustil, da bi bile na francoskem ozemlju stacionirane ameriške letalske sile (četudi samo v okviru NATO), oborožene z atomskim in raketnim orožjem, ker mu Anglija in ZDA niso priznale enakopravnosti pri odločanju o vseh pomembnejših atlantskih korakih.

»Trmasti galski petelin« je vztrajal pri svojem, navzlic opozorilom pred nevarnostjo. Prav imajo oni francoski časniki, ki vidijo v francoskem jedrskem poizkusu dvorezen meč. V Parizu lahko govore, da so sedaj, ko so svoje »velike zaveznike« Anglijo in ZDA v osnovnem dosegli, za razorožitvena pogajanja, zavedajoč se svoje »enakopravnosti« med velikimi. Morda je to tudi de Gaullova želja prav tako kakor želja Washingtona, Londona in Moskve. Toda kdo lahko jamči, da se ne bodo želje po eksperimentiranju oglasile še pri kateri od zaveznških dežel v okviru Atlantskega pakta? Pri tem mislimo na Zahodno Nemčijo, ki rada rožlja z orožjem (ob primerni podpori zaveznikov), Kanado in še na koga. Dandanes se namreč takega posla lahko lotijo vse tiste dežele, ki imajo na razpolago ustrezna finančna sredstva, tehnični kader in jedrski material.

Francozi so napovedali serijo poizkusov in se — vsaj načelno — ne ozirajo na ženevska pogajanja ZDA, Anglije in SZ. Morda pričakujejo, da jih bodo sedaj, ko so postali atomska sila, povabili na sodelovanje. Toda to je še odprto vprašanje. ZDA so poleg tega že poprej sporočile, da umikajo svojo »tiho privolitev« v prenehanje jedrskih eksplozij v tem letu. V Moskvi so sporočili, da se bodo ravnali po zahodnih zaveznikih. Če zanje ne bo več veljal tihi sporazum o prenehanju jedrskih eksplozij, se tudi sami ne bodo mogli več ravnati po njem.

Lahko se torej zgodi, da se bo obdobje jedrskih poizkusov nadaljevalo. Američani zadnje čase opozarjajo, češ da manjših jedrskih eksplozij pod zemljo ni mogoče nadzirati, in se sedaj navdušujejo samo za delno ustavitev jedrskih poizkusov, takih, ki jih lahko zanesljivo nadzirajo in ugotavljajo. Posvetovanja v Ženevi so s tem rahlo minirana. Francoska bomba je še bolj zamotala položaj. Kje naj sedaj prično, če bodo francoski državniki nadaljevali poizkuse navzlic lanskoletnemu priporočilu Generalne skupščine, naj tega ne uganjajo.

Francija si je naprtila težko odgovornost...

OD TEDNA DO TEDNA

HRUŠČEV V INDIJI

NEW DELHI — Predsednik sovjetske vlade Hruščev se je te dni razgovarjal s indijskim premierom Nehrujem o mednarodnih vprašanjih in sovjetsko-indijskem sodelovanju, pozneje pa obiskal nekaj mest v notranjosti dežele. Med uradnim obiskom so podpisali sporazum o izkoriščanju sovjetskega posojila v znesku 1 milijarde 500 milijonov rubljev za potrebe gospodarskega razvoja ter sporazum o kulturnem sodelovanju med obema deželama.

V torek je visoki sovjetski gost odpotoval na obisk v Burmo.

»NEZNANO TELO«

WASHINGTON — Ameriško obrambno ministrstvo je sporočilo, da se neznano telo giblje po tiru okrog obeh zemeljskih tečajev. Pot okrog Zemlje naredi v 104 minutah. Pri tem se približa našemu planetu na 214 kilometrov, največja oddaljenost od nje pa znaša 1.718 km. Ne oddaja nobenih znakov.

Nekateri menijo, da bi to neznano telo utegnilo biti sovjetski satelit, ki naj bi ZDA fotografiral z velike višine. Drugi spet menijo, da bi utegnila biti zadnja stopnja ameriške rakete »Raziskovalec«.

ZASTOJ NA CIPRU

NIKOZIJA — Pogajanja med predstavnikom britanske vlade in predstavniki ciprskih Grkov in Turkov so se v torek zaključila brez uspeha. Pravijo, da gre za nesporazum o tem, koliko km² naj obsegajo bodoča britanska oporišča na otoku, ki bi obstajala tudi po razglasitvi ciprske republike. Angleži baje terjajo 120 km², Cirprčani pa zahtevajo manj.

SPOPAD V AMIENSU

AMIENS — Velike kmečke demonstracije proti de Gaullovi kmečki politiki so izkoristili prejšnji petek desničarji ter pričeli klicati francoskemu Alžiru in odstavljenemu generalu Massuju. Prišlo je do obračuna s policijo, ki je skušala demonstrante razgnati s solzivcem. Kakih 150 ljudi je bilo ranjenih. V mestu se je zbralo po uradni oceni kakih 30.000 kmetov.

— Izrael je zavrnil sodelovanje v mešani komisiji OZN za nadzorstvo nad premirjem, ko se bo lotila nedavnih spopadov na sirsko-izraelski meji. Po sodbi izraelske vlade razorožitveni pas ne sodi pod nadzorstvo te komisije. (AFP)

»PLAN OST«

KAJ SO NAMERAVALI NACISTI Z »VZHODNIMI OBMOČJI« — HIMMLERJEVI NAPOTKI ESESOVSKI ELITI — SISTEMATIČNO UNIČENJE UKRAJINCEV, LUČIČANOV, POLJAKOV IN BELORUSOV — SIBIRIJA: KRAJ ZA »NIŽJE NARODE« — NAČRTI, S KATERIMI BI ZADUSILI NACIONALNI RAZVOJ

— V Moskvi so te dni odločno obsodili negativno stališče zahodnonemškega kanclerja Adenauerja do sporazumne rešitve berlinskega in nemškega vprašanja kot celote, razorožitve in konference »na vrhu«, ki naj bi po splošni sodbi skušala najti izhod iz sedanje »slepe ulice« ali vsaj utrla pot podobnim novim sestankom.

— V Bonnu skušajo prepričati zahodne zaveznike, da je treba okrepiti sile proti »komunistični nevarnosti«. Ta ponovni poziv na »križarsko vojsko« naj bi spodkopal dobro voljo, ki so jo pokazale zahodne velesile do pogajanj, ter svet spet vrnil v čase »hladne vojne«. »Kdo bo tudi njega (Adenauerja) kaj vprašal?« je pred dnevi izjavil predsednik Hruščev. Nemčija je vojno izgubila, zmagovalci ji lahko diktirajo svojo voljo.

Ni zgolj naključje, da se prav v tem času zahodnonemškega »miniranja« pojavljajo protisemitski izpadi v Nemčiji. Prav tako ni naključje, če je sovjetski tisk pričel prav te dni objavljati različne dokumente, ki odkrivajo nekdanje nacistične načrte s tako imenovanimi »vzhodnimi pokrajinami«, ki naj bi postale po nazorih Hitlerja in njegovih rasističnih »ideologov« nekakšna rezerva za razširitev germanske rase. Svet je treba znova opozoriti pred nevarnostjo, ki se navidez nedolžna poraja v Nemčiji in tudi drugod.

Uredništvo »Vojno-zgodovinski vestnik« je te dni objavilo gradivo o tako imenovanem »Načrtu Vzhod« (»Plan Ost«), s katerim so hoteli nacisti »rešiti« usodo narodov Vzhodne Evrope po morebitni zmagi.

Prvi dokument obsega pismo Reichsführerja SS-čet Himmlerja esesovskim poveljnikom o tem, kako je treba ravnati s prebivalstvom »vzhodnih pokrajin«.

»V soboto, 25. t. m., sem predložil führerju pismeni predlog o ravnanju s prebivalstvom vzhodnih območij,« piše Himmler. »Führer je prebral vseh šest strani mojega referata. Sodi, da je povsem pravilen, in ga je odobril. Hkrati je ukazal, naj ga razmnožim v kar se da majhnem številu izvodov. Prepovemo naj pretiskovanje in ga smatramo kot izredno tajen dokument.«

O vsebini referata govori v resnici drugi dokument, ki podrobno pojasnjuje Himmlerjeve načrte. Po njegovi sodbi naj bi pri stiku z vzhod. prebivalstvom izhajali iz stališča, da je treba priznati čimveč narodnosti. »S tem hočem reči, da želimo — kar se da — razdrobiti narode vzhodnih območij na čim več vej in skupin,« je svojo zamisel pojasnieval Himmler. »Razlog te politike je v tem, da bi se te nacionalnosti postopoma izgubile. Upam, da bomo povsem uničili pojem Židov, ker obstajajo možnosti, da jih množično preselimo v Afriko ali v kako drugo kolonijo. Potreben bo določen čas, da izginejo taki narodi, kakršni so Ukrajinci in Lužičani. Vse, kar sem rekel o teh narodih, se še bolj nanaša na Poljake.«

Da bi lahko uresničili ta načrt, je bilo po Himmlerjevem mnenju nujno uvesti tak sistem vzgoje, ki bi omogočil selekcijo mladine. Izbrali naj bi

Tako so deportirali židovske otroke...

take mladeniče, ki so »najbližji nordijski rasi« in katerih starši so »najbolj lojalni«. Poslali bi jih v Nemčijo na šolanje. Za vse ostale naj bi ustanovili štiriletne osnovne šole, v katerih bi jih naučili »računati največ do 500«. Vsakdo naj bi se le znal podpisati. Naučili naj bi se tudi, da je »božja volja pokoravati se Nemcem« in da je treba biti »pošten, delaven in poslušen«. Po Himmlerjevem mnenju bi na »vzhodnih območjih« ne smelo biti drugih šol.

Selekcijo naj bi opravljali vsako leto med otroci, starimi šest do deset let. Tako bi v enem desetletju »prevzgojili« tamkajšnje prebivalstvo. Ostalo bi brez vodstva. Predstavljalo bi množico, sposobno samo za delo. To delovno silo bi lahko pošiljali v Nemčijo na najbolj zamazana in najbolj težka dela. Bila bi cenena, prav nič nevarna.

K tem splošnim napotkom in načrtom Himmlerja je pozneje dodal konkretnejše in podrobnejše pripombe načelnik prve glavne politične uprave »vzhodnega ministrstva« dr. Vetzel. Ta dokument je napisal junija l. 1942. Po njegovi sodbi je mogoče že točno potegniti vzhodne meje kolonizacije. Razprostirale naj bi se od Ladoškega jezera preko Valdajske visoke planote do Brjanska. Po splošnem načrtu naj bi vsako leto izselili po 4,5 milijona ljudi. Tako bi trideset let po končani vojni kolonizirali Gdansk, Zahodno Prusijo, Gornjo Šlezijo, Pribaltik, Belorusijo, Ukrajino in še nekaj območij. Semkaj bi torej prišli Nemci. S klasično nemško natančnostjo so tudi izračunali, koliko kompozicij bi v ta namen potrebovali.

Po oceni posameznih ustanov vzhodnega ministrstva bi bili le trije odstotki Poljakov primerni za ponemčevanje. Vse ostale naj bi preselili. Toda kam? Rodilo se je dvoje mišljenj. Nekateri so predlagali Zahodno Sibirijo, drugi pa Južno Ameriko, posebno Brazilijo. Vetzel celo sodi, da bi lahko te ljudi zamenjali za Nemce, ki tam žive.

Vetzel celo sanjari o bodoči nemški Sibiriji in pravi: »Ko bodo kuznjecko, karagandinsko in novosibirsko industrijska področja pričela obratovati s polno paro, bomo potrebovali ogromno delovne sile. Čemu ne bi »nižji narodi« delali v Sibiriji? Tedaj bi lahko s pravico govorili o rezervnem evropskem ozemlju za kolonizacijo in pridobivanje surovin«.

Po »Planu Ost« naj bi preselili 65% Ukrajincev in 75% Belorusov v Sibirijo. Za samo Rusijo so predvidevali drugačen razvoj. Ker so tako številni, jih seveda ne bi mogli zlahka likvidirati ali množično preseliti. Po mnenju Vetzela naj bi jo razdelili na različne politične rajone z lastno upravo ter tako zadušiti nacionalni razvoj v njej. To razdruževanje naj bi spremljala uvedba nemškega jezika. Ostali ukrepi naj bi še bolj oslabili ruski narod v rasnem pogledu. Ločili naj bi tiste, ki so primerni za ponemčevanje, iz ostalih pa naredili »množico nepolnoletnih, tujih ljudi«, katerim bi vladali Nemci.

Nadaljnji načrt govori o metodah, s katerimi bi izkoreninili biološke sile naroda. Na umeten način naj bi zmanjšali število rojstev ter ga spravili pod nemško raven. S propagandnimi sredstvi naj bi med narodom razvijali misel, da je škodljivo imeti več otrok. Načrt predvideva »prostovoljno« sterilizacijo. Mater ne bi več poučevali o negi otrok in o sredstvih za preprečevanje bolezni. »Za nas Nemce je pomembno, da oslabimo Ruse tako, da ne bodo več sposobni upirati se nemškemu gospodarstvu v Evropi,« pravi Vetzel.

Junija l. 1942 je Himmler pisal iz Hitlerjevega glavnega štaba enemu voditeljev komisariata za okrepitev nemške rase, da se povsem strinja s tem načrtom. Osebno sodi, da ga lahko uresničijo v 20, a ne 30 letih!

To so bili načrti, ki so zrasli v zelniku skrajnih rasistov. Pri tem seveda rasni teoretiki niso upoštevali žrtev esesovske soldateske, ki so izginiale v najrazličnejših ekspedicijah, po koncentracijskih taboriščih in ječah. To je bil poseben način za »reševanje« nacionalnega vprašanja. Na srečo, so to ostali le načrti, nem dokaz brezobzirnosti nacističnega »nadčloveka«...

Namerna pozabljivost

Predsednik Zveze slovenskih organizacij — Dr. Zwitter o neizpolnjenih obveznostih iz avstrijske mirovne pogodbe — Pri pripravah na obletnico plebiscita so slovensko manjšino pozabili.

Celovec — Predsednik Zveze slovenskih organizacij na Koroškem dr. Franci Zwitter je objavil v tedniku »Slovenski vestnik« sestavek, v katerem opozarja, da avstrijska vlada doslej še ni izpolnila svojih obveznosti iz državne pogodbe iz l. 1955 in da torej ni zagotovila enakopravnosti, zakonitih pravic in nacionalni obstanek slovenskega prebivalstva.

* Ko se dotika sedanjih priprav na 40-letnico znanega koroškega plebiscita, poudarja, da leto 1960 za Slovence ni samo obletnica. Postavljajo vprašanje, koliko so avstrijske oblasti v tem času uresničile svoje obljube in mednarodne obveznosti o zaščiti manjšine.

* Vendar priprave na oktobrske proslave kažejo, na čem bo poudarek. Organizacijo so zaupali »Koroški kulturni zvezi« in bivšemu nacistu Franzu Koschieru. Gre torej za nacionalistično manifestacijo. »Slovenski vestnik« piše, da ni doslej nihče niti z besedico omenil slovenske manjšine, ki imenuje Koroško že 1.300 let svojo domovino.

— Pariška policija je sporočila, da je pred vhodom v podzemsko železnico Alžirec Ferhad ben Amar ubil dva policijska agenta. (Reuter)

Iz kulturnega življenja naših vasi

PRESERNOVA PROSLAVA V BOGOJINI

Ob obletnici smrti pesnika Franceta Prešerna so v Bogojini priredili večjo proslavo, na kateri so nastopili pevski zbor, recitatorji in domači kvintet.

»VERIGA« V ŽENAVLJAH

Mladinska aktiva iz Ženavelj in Neradnovec sta se pred kratkim predstavila v dvorani zadružnega doma v Ženavljah s trodejanko F. S. Finžgarja »Veriga«. To je bila v vasi v tej zimski sezoni prva predstava, ki je lepo uspela in si jo je ogledalo preko sto ljudi iz okoliških vasi.

V kratkem bodo z igro gostovali še v Šalovcih, Čepincih in Kuzmi.

V PETROVCIH IN ŠALOVCIH ŠOLA ZA ODRASLE

V Petrovcih in Šalovcih so letos na pobudo občinskega ljudskega odbora organizirali šolo za odrasle. V Šalovcih so začeli s poukom 1. februarja, ker so imeli težave zaradi pomanjkanja prostorov. Tudi v Petrovcih vlada za šolo precejšnje zanimanje, saj jo obiskuje okrog 35 ljudi.

Na obeh šolah imajo pouk štirikrat tedensko v popoldanskem času, predavajo in poučujejo pa učitelji iz obeh osemletnih šol. -ko

PRESERNOVA PROSLAVA V VERŽEJU

V nedeljo je bila v prostorih Osnovne šole proslava v čast Franceta Prešerna. Spored je obsegal pregled njegovega življenja in dela, nato so učenci osemletke recitirali nekaj njegovih pesmi. Proslavo pa je zaključil moški pevski zbor, ki je zapel nekaj njegovih pesmi.

NOVI KINOPROJEKTOR V ŠALOVCIH

TVD Partizan v Šalovcih se je na pobudo osnovne organizacije Zveze komunistov odločilo za nakup novega zvočnega kinoprojektorja. Med okoličani je za to veliko zanimanje, zato so na zborih volivcev sklenili, da bodo zbrali večino sredstev s prostovoljnimi prispevki. Pred kratkim so začeli z akcijo za zbiranje prispevkov ter so doslej zbrali skoraj že okrog milijon dinarjev. Delno so zaprosili tudi za posojilo. Kinoprojektor bodo namestili v dvorani zadružnega doma v Šalovcih.

Priprave obetajo, da bodo v Šalovcih že čez par tednov lahko zavrteli prvi film.

»ZANIKRNA TROJICA« NA STARI CESTI

Prosvetno društvo »France Prešeren« na Stari cesti je kot običajno tudi v letošnji sezoni pripravilo dramsko prireditev. Uprizorilo je veseloigro »Zanikrna trojica« in z njo dvakrat nastopilo na domačem odru. Skupina se pa tudi pripravlja za gostovanja na sosednjih odrih. V kratkem bo začelo društvo pripravljati za uprizoritev novo delo, s katerim se želi predstaviti občinstvu še v tej zimi.

Tudi letos imamo v našem kraju kmetijsko-gospodarsko šolo, ki jo obiskuje mnogo mladincev in mladink. Žalostno pa je, da ni bilo mogoče zaradi premajhnega števila prijavljenk ustanoviti zdravstveni tečaj, čeprav bi bil zelo potreben in koristen. A. A.

ŠOLA ZA STARŠE V ČRENSOVCIH

V Črensovcih, Žižkih in Trnju so v minulem tednu začeli s šolo za starše. Za to šolo so starši pokazali veliko zanimanje, saj jih v omenjenih krajih obiskuje predavanja skupno preko 150. Letos imajo na programu 9 predavanj.

CEZANJEVCI

Prejšnji teden je Prleški študentski klub predvajal v Cezanjevcih več ozkotračnih filmov, med njimi tudi film »Na valovih Mure«. To je bila v tej vasi po več letih prva filmska predstava. Vaščani pa si želijo, da bi imeli takih predstav v bodoče še več.

»VESELI VEČER« V BOGOJINI

V zadnjih letih smo gledali na odru v Bogojini le uprizoritve dramskih del. Za prejšnjo nedeljo pa je prosvetno društvo priredilo »Veseli večer«. Ta sprememba v repertoarju je bila zelo dobro sprejeta, saj so gledalci napolnili dvorano do zadnjega kotička. Prvi je nastopil kvintet, nato mešani pevski zbor, ki ga je ob nekaterih pesmih spremljal domači trio. Nato je sledil spored veselih skečev. Izvajali so ga v narečju in večinoma sami pevci. Tudi ta del je zelo uspel, lahko rečemo, da skoraj najbolj. Prva točka tega dela je bil nastop »malega Vinceka«, najmanjšega človeka v Pomurju. To je bila tudi najlepša točka te prireditve. Med ostalimi skeči je bil posrečen zlasti »Bak«.

Stanko Maučec

Z literarnega večera v Beltincih. Od leve proti desni: Mimi Malenšek, Ante Novak (predsednik okr. sveta Svobod), Branko Rudolf, France Filipič, Ivan Minatti, Slavko Jug in Vladimir Bartol

Na pobudo Okrajnega sveta »Svobod« je občinski svet v Beltincih v okviru Tedna knjig priredil v petek literarni večer, na katerem so brali svoja dela ugledni slovenski pisatelji in pesniki: Mimi Malenšek, Ivo Minati, Franc Filipič, Vladimir Bertol, Branko Rudolf ter Slavko Jug.

Številno občinstvo je z navdušenjem poslušalo dela naših uglednih literatov ter jih pozdravilo z dolgimi aplavzi. Na svečanosti je podjetje ČZP »Pomurski tisk« poklonilo beltinški knjižnici večje število knjig, poleg tega pa bo v bodoče od vseh izdaj založbe odstopilo knjižnici po en izvod.

Ob koncu so tamkajšnji pionirje poklonili gostom lepa darila ter jih povabili, da se še oglasijo. -ko

MLADI PRLEK

Ob novem letu so nas iznenadili pionirji osnovne šole I. Cankarja v Ljutomeru s tem, da so izdali svoje glasilo Mladi Prlek.

Vsekakor je to svojevrsten primer dela pionirske organizacije v naši okolici, mimo katerega ne moremo iti ne kot kronisti, še manj pa zaradi prijetne vsebine tega glasila.

Glasilo je na formatu pisalnega papirja ter obsega 6 strani, naslovno stran ob velikem naslovu krasi peterokraka zvezda, ki je tudi simbol teh naših najmlajših.

Uvodne besede bralcem je napisal mentor pionirske organizacije na šoli tov. prof. Drago Novak, ki mu gre tudi vsa zasluga, da je s prispevki pionirjev uspelo izdati edinstveno glasilo.

V Mladem Prleku so se oglasili učenci-pionirji od 3. razreda do zaključno 8. razreda. Manja Kovač nas seznanja z delom pionirskega odreda, ki nosi ime Jožka Berdena. Tu navaja krožke, ki jih ima odred, delo šolske zadruge ter pokrovitelja odreda Agroservisa, ki je odredu poklonil novoletno darilo. Daljši sestavek je prispeval Rudi Pušenjak, posvetil ga je borcem v Logarovcih z naslovom »Ciril — ne bomo Te pozabili«. Sestavek je poln topline do vseh, ki so v težkih časih naše osvobodilne borbe žrtvovali svoja življenja in napore v borbi s Kozaki in bo seznanil z borbo vse tiste, ki so morda že na to pozabili ali pa niso bili z njo niti seznanjeni. Tončka Bogša se veseli zimskih počitnic in prleških kolin. Danica Pečnik se je v pesmici Moj bratec prijetno poigrala s svojim bratcem, ki ji včasih rad nagaja. Franc Rautar razpravlja prognostično z Dedkom Mrazom ter pri tem lepo povezuje svoj sestavek s prirodo v tem času in se veseli njegovega prihoda.

Slavko Pavlič razlaga v Nočnem obisku prav prijetno prihod očeta partizana k svoji družini v času NOB, v sestavku Ustanovili smo pionirsko zadrugo govori o njihovi novoustanovljeni šolski zadrugi, o pšenici, ki so jo posejali, in črnem ribezu, ki se mu bo pridružila še sladkorna pesa. To delo opravljajo štiri delovne skupine. Delo jim gre veselo od rok, v kooperaciji pa so s KZ Kmetovalec. Dobiček pa bodo delili s KZ, svojega pa uporabili za ekskurzijo na morje.

(Nadaljevanje na 3. strani)

KULTURNI KLUB V LJUTOMERU

Ljutomer je že dlje časa čutil neko vrzel v kulturno-družabnem življenju, zlasti ob zimskih večerih, le gostilniško življenje je odpravljalo dolgočasje pri pijači ali kvartanju. Za kulturno in sproščeno družabnost pa ni bilo prostora. To dosedanjo vrzel bo sedaj odpravil klubski prostor, ki sta ga pripravila ljutomerska Svoboda in Ljudska univerza, ki sta v soboto zvečer ob primernem številu Ljutomerčanov odprla delo tega kluba. Uvodne besede sta spregovorila tov. Rojs in tov. Žunec in prikazala namen kluba. V sproščeni besedi so potem navzoči dali nekaj misli za vsebino dela kluba, ki jim je nato sledil televizijski program.

Klub ima dve sobi, v večji je nameščen televizijski aparat, radijski sprejemnik, magnetofon in gramofon. Druga manjša soba je namenjena za šah. Obe sobi sta opremljeni zelo lepo in privlačno.

GORNJA RADGONA

V soboto dopoldne in v nedeljo popoldne so učenci dramatskega krožka radgonske osnovne šole uprizorili v Domu kulture v splošno zadovoljstvo igrici Rdeča kapica in Vodnjak želja. — Trenutno vlada veliko zanimanje za gostovanje članov narodnega gledališča iz Maribora. Ti so že pred dnevi prijetno presenetili Radgončane z uprizoritvijo Franckove komedije Sreča na upanje, to nedeljo pa bodo gostovali na radgonskem odru s Smetanovo opero Prodana nevesta. Ika

BRATKO KREFT

ČLOVEK MRTVAŠKIH LOBANJ

Pred nedavnim je Cankarjeva založba izdala knjigo »Človek mrtvaških lobanj«, ki jo je napisal dr. Bratko Kreft kot kroniko generacije, ki je videla grozote prve svetovne vojne in bila pozneje strahovito razočarana, še več: opebarjena za svobodo v letih, ko se je v kraljevini Jugoslaviji utrjevalo meščanstvo. To knjigo, precej skrajšano in spremenjeno zaradi tedanje cenzure, je pred tridesetimi leti izdala založba »Proletarska knjižnica« v Mariboru pod istim naslovom kot je izšla sedaj. Knjiga je bila takoj po izidu zaplenjena in nato so jo sežgali, a pisec se je moral kmalu za tem zagovarjati pred mariborskim sodiščem. Roman mlade generacije, ki je sedaj izšel neokrnjen, je zelo zanimiv dokument o generaciji, ki je rastla v letih po prvi svetovni vojni in ta roman je posebno pomemben tudi za Prekmurje. Bratko Kreft, ki je živel na desnem bregu Mure, se je zgodaj srečaval s Prekmurci in v tem romanu med njimi nastopa tudi Januš: »Doma je bil iz Prekmurja. Tam s tistih prostranih polj, akacijskih gozdov in belih, širokih cest.« To je spomin na Januša, ki je prišel iz Lipe in je kasneje leta 1930 nesrečno končal v ljubljanskih zaporih. Po smrti se ga je Bratko Kreft spet spomnil, čeprav je zaradi tega prišel ob službo.

Iz romana »Človek mrtvaških lobanj« objavljamo krajši odlomek:

Ko je zavil v prečno ulico, je slišal za seboj glas: »Sodrug Leo!«

Začuden se je obrnil. Tako ga doslej še ni poklical nihče. Od kdaj je komu sodrug? Naziv se mu je zdel doslej zmeraj tako političen in organizacijski, poleg vsega pa nič manj formalen kakor sokolski ali orlovski »brat«, čeprav je bil zanj nenavadnejši. To je povedal lani že Petku, ko so po premieri njegovih »Žrtev« malo posedeli v krčmi in ga je Petek nagovarjal, naj se vključi v socialistično mladinsko organizacijo ali pa vsaj v telovadno enoto, čeprav je bila tudi ta prepovedana srednješolski mladini; le obrtniški in tovarniški učenci so smeli zahajati tja. Niti sošolec Vidakovič, sin uglednega krojaškega mojstra, ki je bil že iz mlada organiziran socialdemokrat, si ni upal več hoditi tja telovadit, odkar so v šoli izrecno prepovedali. Leo je od Petka zvedel, da obstaja tudi ilegalna komunistična mladinska organizacija, ki pa je za dijaka še nevarnejša.

S Petkom se nista videla že dalje časa. Pri zadnjem pogovoru sta se celo nekoliko sporekla. Petek mu je kar nekam prenapeto, hkrati pa prevsakdanje razlagal, da je »krvava revolucija«, kakor jo je nazival Leo, potrebna, če se hoče kolo časa in razmer pognati naprej, medtem ko je Leo še zmeraj in prav tako goreče zagovarjal svoje. Petek ga je tudi vabil, naj bi predaval o socialni liriki pri Ljudski univerzi, ki ji je zdaj predsedoval profesor Janko. (Po mestu se je govorilo, da je Ljudska univerza v rokah rdečkarjev.) Zato bi ne bilo posebnih ovir Veliko sta se pogovarjala o njej in o Seliškarjevih »Trbovljah«, ki so Leona pretresle bolj kakor katerakoli druga nova pesniška zbirka.

»Ali že veste, kaj se je zgodilo?«

»Kaj?«

»Lenin je umrl.«

Obema je zastal korak. Zrla sta si vprašujoče drug drugemu iz oči v oči. Petkovo čelo je bilo zgrbančeno, pogled mračen. Tako prizadetega in razburjenega še Leo ni nikoli videl, niti tistega večera ne, ko so igrali njegove »Žrtve«. Tudi nekaj povsem drugačnega je bilo v tem razburjenju. Neka skrb in strah, kakor da se bo zdaj zdaj zemlja ustavila in se raztreščila na drobne koščke. Leo je stal nem pred Petkovo globoko vero in ljubeznijo, ki se je skrivala za njegovo pretresenostjo. Hotel pa je ostati hladen, čeprav je čutil, da je tudi njega za hip nekje čudno zadelo, kakor da ga je nekdo z ostro iglo pičil v srce. Že zadnjič mu je Petek veliko govoril o Leninu. Obljubil mu je celo, da mu bo posodil knjižico, ki so jo izdali o njem v Ljubljani in ki je bila takoj zaplenjena. »V njej boste našli nekaj resničnih in čudovitih potez tega genialnega voditelja svetovne revolucije in zagovornika vseh ponižanih in razžaljenih, ki se je postavil vsem zatiralcem tega sveta po robu. Z železno pestjo udarja po njih!« Leo se je zdaj spomnil teh besed. Takrat so se mu zdele preveč zanosne in celo pridigarske, toda zdaj? Videl je v Petkovih očeh, da veruje v svoje, kakor on v svoje. Ali sta res dva sveta? Leo nikakor ni hotel podleči čustvenosti trenutka, ki jo je izzivala Petkova vest, še bolj pa njegova silna prizadetost.

»Kdaj pa je umrl?« ga je hladno vprašal.

»Predvčerajšnjim zvečer. Enaindvajsetega. Smrt so sporočili menda šele proti jutru dvaindvajsetega. V Rusiji in po vsem proletarskem svetu je velika žalost. Prve beležke so naši listi prinesli včeraj popoldne. Danes objavljajo nekateri že članke.«

Petek je potegnil šop časopisov iz žepa.

Skrb za učitelje v Pomurju

NA ŠOLAH V POMURJU MANJKA LETOS OKROG 250 UČITELJEV — MARSIKJE POUČUJEJO VES DAN — NEUREJENE ŽIVLJENJSKE RAZMERE IN POMANJKANJE STANOVANJ POGOSTO PRIPELJEJO UČITELJA, DA PROSI ZA PREMESTITEV — OBČINE IN OLO SKRBIJO ZA TO, DA BI ZAGOTOVILI ČIMPREJ DOVOLJ UČITELJEV — NA UČITELJIŠČIH V MURSKI SOBOTI, MARIBORU, LJUBLJANI IN V SUBOTICI JE LETOS 69 ŠTIPENDIRANCEV — LETOS IN V PRVI POLOVICI PRIHODNJEGA LETA ZA STANOVANJA UČITELJEV PREDVIDENIH PREKO 50 MILIJONOV DINARJEV — ŠE NADALJE SE IZPLAČUJEJO UČITELJEM NA TEŽJIH UČNIH MESTIH DODATKI — POTREBNO JE IZBOLJŠATI ODNOSE RAVNATELJEV TER OSTALIH LJUDI DO UČITELJA — IN KAJ PRAVIJO UČITELJI IN PROFESORJI SAMI?

Ko ugotavljamo, da nam na šolah v okraju manjka okrog 250 učiteljev, se skorajda nehote vprašamo; zakaj tako pomanjkanje, ko pa vendar pride iz učiteljišč vsako leto toliko učiteljev? — Res je, da se na šolah vsako leto namesti precej mladih učiteljev, vendar ti v prvi vrsti stremijo za tem, da bi imeli kar se da najbolje urejene življenjske razmere. Te pa še na marsikateri šoli niso urejene. Najbolj se čuti pomanjkanje primernih stanovanj v bližini šole. To se občuti zlasti na vasi. Kljub temu se še veliko učiteljev zaposli tudi na takih šolah, vendar pa kaj kmalu začnejo iskati primernejše učno mesto. Ni malo primerov v našem okraju, ko učitelji prosijo za premestitev zaradi neznosnih odnosov upraviteljev, kakor tudi nekaterih okoličanov. Razen že naštetih neprijetnosti je treba omeniti, da pretežna večina učiteljev poučuje skoraj cel dan ter da so učitelji v večini primerov obremenjeni še s preštevilnimi funkcijami ter imajo še kopice drugih nalog. Ob vsem tem se torej res ne morejo najbolje počutiti. Seveda so se občine v zadnjih dveh letih lotile hitrega reševanja teh problemov.

PREKO 50 MILIJONOV ZA STANOVANJA UČITELJEV

Okrajni ljudski odbor in posamezne občine so ukrenile vse, da bi čimprej zagotovile šolam dovoljno število učiteljev. V ta namen je bilo predlani v Murski Soboti ponovno organizirano učiteljišče, zadnje čase pa vse bolj težijo, da bi rešili tudi stanovanjsko problematiko. Tako so začeli skoraj v vseh občinah z gradnjami in urejanjem primernih

Šola v Rogašovcih

stanovanj v bližini šol. Predvidevajo, da bo letos in v prvi polovici prihodnjega leta vloženih v stanovanja, ki so namenjena v glavnem za učitelje, preko 50 milijonov dinarjev.

Soboška občina je lani uredila primerno stanovanje v Moščancih ter začela v Puconcih graditi stanovanjsko stavbo, letos pa bodo uredili še stanovanja v zadružnem domu v Kuzmi, v Rogašovcih in na Tišini pa bodo začeli graditi nova stanovanja. V stanovanjskih blokih v Murski Soboti, katere gradi OLO, je obljubljenih 12 stanovanj za učitelje, poleg tega pa bodo adaptirali še nekaj stanovanj na ostalih šolah. Letos bodo predvidoma končali tudi z gradnjo stanovanjskega bloka v Petrovcih, v Stročji vasi pri Ljutomeru pa bodo zgradili nekaj novih stanovanj. Tudi v lendavski, radgonski in beltinski občini bodo letos začeli urejati ter graditi nekaj primernih stanovanj, pa tudi prihodnje leto imajo predvidene nekatere gradnje. Pri vsem tem pa občine ne pozabljajo tudi na samska stanovanja, ki jih najbolj manjka.

NEPRAVILNI ODNOSI VPLIVAJO NA DELO UČITELJA

Ne bi pretiravali, če bi trdili, da še mnogi ljudje do učitelja nimajo pravega razumevanja. Precej učiteljev, ki so bili nameščeni na naših šolah, si je zaman prizadevalo, da bi se abonirali v bližnji gostilni. Nič boljše ni bilo s samskimi stanovanji. Precej učiteljev je prosilo za premestitev tudi zaradi nepravilnih odnosov ljudi, ki so se vse preveč vtikali v njihove privatne razmere ter jih skoraj neutemeljeno klevetali. Zaradi takih odnosov je v letošnjem šolskem letu prosilo za premestitev okrog deset učiteljev.

Seveda niso vsi ljudje taki. V največ primerih bi o njih lahko zapisali nekaj laskavih besed. Mnogo je takih, ki pravilno pojmujejo vlogo učitelja ter mu z veseljem odstopijo sobico ter skrbijo, da bi se v kraju kar najbolje počutil. Naj navedemo le dve izjavi učiteljev, ki smo jih dobili na šolah v goričkem predelu: »Med temi ljudmi se počutim kot doma; prijazni so in vedno veseli, ko se srečamo.« — »Težko bi odšel iz tega kraja, tako sem se navadil na te ljudi in vživel v okolico.« Prav ti dve izjavi potrjujeta, da je delo učitelja med razumevnimi ljudmi mnogo laže in uspešnejše.

Ravno zato, ker so učitelji poleg svoje dokaj zahtevne službe, v največ primerih tudi nosilci kulturnoprosvetnega in društvenega življenja, jim je potrebna naklonjenost, razumevanje ter pomoč. To bo pa med drugim tudi najboljše zagotovilo, da bomo imeli na naših šolah kmalu dovolj učiteljev ter razbremenili tiste, ki so takorekoč žrtve takega pomanjkanja. J. Stolnik

POIZKUS PITANJA V ODPRTIH HLEVIH NA KG BELTINCI

PITANJE TELET V ODPRTIH HLEVIH USPELO

PITANJE TELET V ODPRTIH HLEVIH JE DOBRO USPELO — TELETA SO KLJUB MRAZU OSTALA ZDRAVA IN NORMALNO PRIDOBIVAJO NA TEŽI — PRI PITANJU JE VAŽNA NAČRTNA SESTAVA KRME TER STROKOVNOST ZAPOSLENIH — NAMEŠČANJE TELET ZA PITANJE V TIP BABY BEEF NAJPRIMERNEJŠA OD APRILA DO 15. SEPTEMBRA

Poizkus kmetijskega gospodarstva v Beltincih je vzbudil pri živinorejcih, zlasti pa pri kmetijskih zadrugah precej zanimanja. V minulem poletju so na posestvu namreč začeli s poskusnim pitanjem telet v odprtem hlevu. Zasilni hlev so uredili v odprti šupi ter jo obdali z deskami. Vanj so namestili teleta težka nad 84 kilogramov, namenjena za pitanje v tip baby beef. Tako so bila izpostavljena postopnemu zniževanju temperature. V septembru, ko je postajalo hladneje, so prenehali z odstranjevanjem gnoja, ki je dajal precej toplote. Za teleta je bilo najbolj tvegano obdobje ob nedavnem navalu mraza, ko je živo srebro padlo preko 24 stopinj celzija pod ničlo. V tem času so hlev obdali s koruznico in oblogami gnoja, tako da je bila v hlevu nekaj stopinj višja temperatura.

Kljub izrednemu mrazu so teleta ostala zdrava ter so normalno pridobivala na teži. Dnevni prirastek je znašal v odprtem hlevu 962 gramov. Pri vsem pa je seveda bila zelo važna sestava krmil in strokovnost zaposlenih. Teleta so bila od vsega začetka pod kontrolo in ugotavljajo, da v odprtih hlevih ni prišlo do pogina, medtem ko se to v zaprtih hlevih večkrat pripeti.

Na posestvu sklepajo iz dosedanjih izkušenj, da je nameščanje telet, namenjenih za pitanje v tip baby beef, najugodnejše od aprila pa do 15. septembra, tako da se prilagajajo zniževanju temperature. V začetku, ko so še majhna, je potrebno hlev pregraditi tako, da je med pregradami le po 10 teličkov, pozneje pa se pregrade lahko izločijo.

Vsekakor pa je važno tudi načrtno pitanje s silažo, senom ter dodajanjem ustreznih količin močnatih krmil.

Ta poizkus potrjuje, da pitanje telet v tip baby beff ni več tvegano, čeprav je nizka temperatura. Poizkus in izkušnje bodo lahko po nadaljnjih izpopolnitvah koristno služile v praksi kmetijskim zadrugam in posestvom, ki nimajo pogojev za gradnjo modernih zaprtih hlevov. J. S.

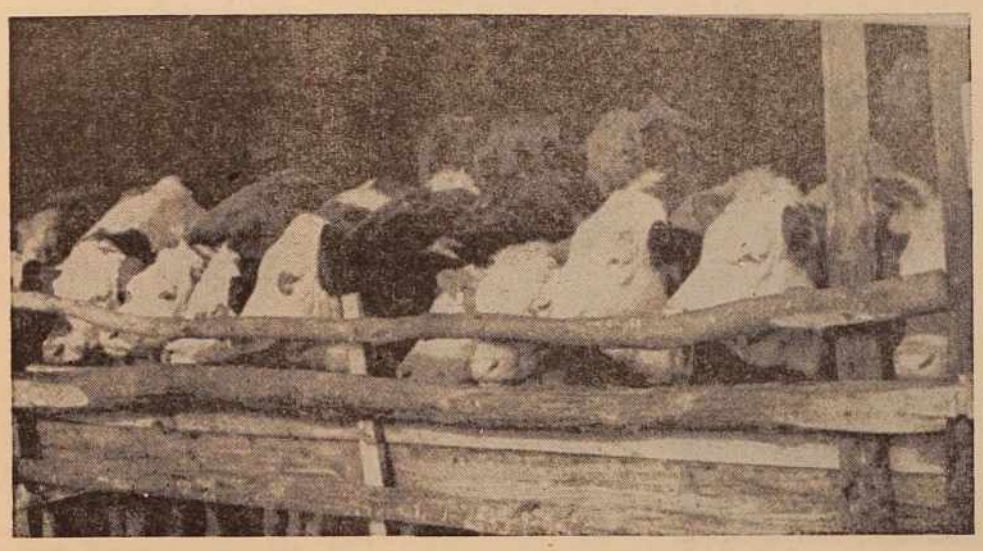

V odprtem hlevu Kmetijskega gospodarstva v Beltincih

NOVICE S STARE CESTE

Mladina na Stari cesti je zelo aktivna. Redno se sestaja na svojih sestankih in razpravlja o vseh problemih organizacije. Hkrati pa se seznanja s problematiko našega gospodarstva in družbenega življenja. Mladina tudi zelo rada obiskuje predavanja, ki jih prireja Ljudska univerza iz Ljutomera, saj je na vsakem predavanju do sedaj bila večina mladih poslušalcev. Za prvo letošnjo delovno brigado se je prijavilo tudi 6 mladincev. Mladina bi tudi rada ustanovila pevski zbor, kar pa ji je onemogočeno, ker ni pevovodje.

BOROVO GOSTUVANJE TUDI V DOMANJŠEVCIH

Tudi v Domanjševcih bodo letos gasilci priredili »borovo gostüvanje«, ki doslej v tej obmejni vasi skorajda ni bilo v običaju.

NOVI SADOVNJAKI IN GARAŽE V PETROVCIH

Minulo jesen je začela kmetijska zadruga Petrovci urejati 6-hektarski sadovnjak. Dela so v teku, tako da ga bodo lahko že spomladi zasadili z breskvami in hruškami.

V zadrugi se že pripravljajo na gradnjo večje garaže za traktorje in kmetijske stroje. Sedaj imajo stroje v nepримernih lopah, nekatere pa celo zunaj. V zadrugi se močno čuti potreba po boljši negi in občasnem čiščenju strojev. Z gradnjo garaže bodo začeli že spomladi, saj imajo zanjo dovolj lastnih sredstev. V kolikor bodo imeli odobrena sredstva, bodo letos začeli graditi tudi novo kombinirano skladišče s kapaciteto 40 vagonov.

Pred dnevi so se začeli pripravljati tudi na spomladansko setev, v kratkem pa bo spet stekla proizvodnja eteričnih olj. -ko

LETOS DOGRAJEVANJE ŠOLE V PETROVCIH

Letos bodo začeli v Petrovcih dograjevati novo šolsko poslopje. Učilnice bodo verjetno lahko uredili še letos. V ta namen bo občinski ljudski odbor prispeval okrog 10 milijonov dinarjev, dobili pa bodo tudi nekaj posojila.

Z OBČNEGA ZBORA RDEČEGA KRIŽA V RADENCIH

Pred kratkim je bil v Radencih občni zbor osnovne organizacije RK. Organizacija v Radencih je ena najmočnejših organizacij v kraju, saj šteje 372 članov. Lani je pridobila 110 novih članov. Razen odbora ima organizacija še zdravstveno-prosvetno komisijo, komisije za krvodajalstvo, za male asanacije, podmladek, za borbo proti alkoholizmu in finančno-ekonomsko komisijo.

Uspešno je izpolnila svojo nalogo komisija za krvodajalstvo, ki je pridobila 163 prostovoljnih krvodajalcev (nekateri so darovali kri že petič). Ekonomsko-finančna komisija je razdelila med finančno ogrožene ljudi, ki nimajo mleka, 3.000 kg mleka v prahu in 2.800 kg moke. Komisija je starcem, socialno ogroženim in otrokom podarila tudi razno tekstilno blago. Zdravstveno-prosvetna komisija pa je organizirala 4 predavanja.

Poleg predavanj bo organizacija letos storila vse, da bo pridobila še 150 krvodajalcev in socialno ogroženim nudila še večjo pomoč.

GOSPODINJSKI TEČAJ V SATAHOVCIH

Tudi v Satahovcih so ženezadružnice v minulem mesecu priredile 14-dnevni gospodinjski tečaj, katerega je obiskovalo 12 deklet in žena ter 1 fant, ki je pokazal izredno spretnost pri pripravi jedil. V okviru tečaja so priredili tudi politična in zdravstvena predavanja, katera so obiskali tudi ostali vaščani. Ob zaključku so priredile bogato razstavo jedil. Tamkajšnje zadružnice se vse bolj potegujejo za ureditev pralnice in kopalnice v okviru vaške skupnosti. -ko

IZ DRUŠTEV IN KLUBOV LJUDSKE TEHNIKE

V društvu Ljudske tehnike v Rogašovcih so sklenili poleg elektrifikacije svojih prostorov in druge dejavnosti organizirati tudi tehnično vzgojo za gospodinje, zlasti zaradi elektrifikacije.

*

Radioamaterski krožek na šoli v Radgoni vodi in oskrbuje s potrebnim materialom podjetje Elrad, ki je sprejelo patronat nad tehnično-vzgojnim delovanjem te vrste na šoli. Ta krožek bo deloval v sklopu društva Ljudske tehnike, katerega ustanovitev pripravlja iniciativni odbor občinskega odbora Ljudske tehnike v Radgoni.

*

V tovarni Planika v Turnišču so ustanovili društvo Ljudske tehnike, ki bo organiziralo tehnično-vzgojno dejavnost v podjetju in v okolici. Osnovna dejavnost tega društva bo splošna tehnična vzgoja delavcev.

*

Avto-moto društvo v Lendavi je prvo izmed teh društev v Pomurju, ki je s svojimi sredstvi pomagalo drugim tehničnim društvom v mestu in je dalo za razvoj tehnično-vzgojne dejavnosti občinskemu odboru Ljudske tehnike določeno število brezplačnih prevozov, ki bodo namenjeni predvsem prevozom predavateljev.

*

V radio-klubu v Murski Soboti je uvedel okrajni odbor Ljudske tehnike pregled poslovanja, s katerim je ugotovil malomarno in nepregledno poslovanje od ustanovitve kluba nadalje. Klubu je naročeno, naj pregleda svoje poslovanje do podrobnosti in uredi vse nepravilnosti v enem mesecu.

*

Iniciativni odbor občinskega odbora Ljudske tehnike v Radgoni je sklenil ustanoviti društvo Ljudske tehnike v Apačah, kjer imajo ustrezajoče prostore in je mogoče pridobiti za tehnične dejavnosti večje število prebivalstva.

*

Radio-amaterski klub v Lendavi je sklenil kupiti novo primopredajno radijsko aparaturo, a staro, s katero so operatorji delovali doslej, prodati enemu izmed novoorganiziranih klubov.

*

Republiško tekmovanje traktoristov, ki bo letos v Pomurju, bo predvidoma 5. septembra. Predhodna občinska tekmovanja in tudi okrajno tekmovanje traktoristov bodo v poldrugem mesecu pred republiškim tekmovanjem traktoristov. V odborih Ljudske tehnike razpravljajo o tem, kako bi izšolali za republiško tekmovanje traktoristov tudi ekipo pionirjev, da bi tako tudi iz našega okraja sodelovali pionirji-traktoristi v zveznem tekmovanju traktoristov, v kolikor bi dosegli primerne uspehe.

*

Občinski odbor Ljudske tehnike v Lendavi razmišlja o gradnji doma Ljudske tehnike v Lendavi. Spričo pomanjkanja ustreznih prostorov za dejavnost društev Ljudske tehnike je takšna gradnja v prihodnosti nujnost.

*

V Radgoni gradi avto-moto društvo svoje poslopje, ki bo imelo prostorno učilnico, prostore za internatsko šolanje šoferjev in poslovne prostore za društvo in občinski odbor Ljudske tehnike. V teh prostorih bodo imeli dovolj prostora tudi člani ostalih sekcij društva Ljudske tehnike, ki bo ustanovljeno v Radgoni.

*

V Motvarjevcih, manjšinski vasi, je mladinska organizacija dala pobudo za ustanovitev društva Ljudske tehnike. Na sestanku, ki so ga sklicali predzadnji petek, so že razpravljali o tem.

Razgovor z agronomom Emerikom Šiftarjem

Kako prezimujejo posevki pšenice?

Zaradi nedavnega navala mraza nad naše kraje, ki je ponekod segal celo preko 25 stopinj pod ničlo, je prišlo do nevarnosti, da bi pozebli pšenični posevki. Ker so posledice tega mraza že vidne, smo zaprosili za kratek razgovor agronoma Emerika Šiftarja.

Kakšne so posledice nedavnega mraza na posevkih pšenice?

V Pomurju mraz doslej ni napravil kakšne večje škode. Ko je bila najnižja temperatura, so bili posevki še pod snežno odejo; nekoliko pa so utrpeli zaradi mraza nekateri posevki v goričkih predelih, kjer je sneg odnesel veter. Posevki so po decembrski nitratacijі, ki je bila izvršena ob ugodnem vremenu, dobro napredovali in se lepo razvijajo.

Ali se dajo posledice, ki jih je pustil mraz, odpraviti?

Doslej ugotavljamo, da mraz ni napravil kake večje škode, saj so pozebli le vrhnji listi, zato bo te posledice možno odpraviti z drugo nitratacijo po navodilih OZZ. Te nitratacije so ponekod že izvršili, drugod pa jih morajo do 20. februarja.

Kateri posevki se najlepše razvijajo?

Najlepše kažejo skoraj v vseh predelih Pomurja italijanke, zlasti »san pastore«. Sicer pa se v Pomurju še doslej ne moremo pritoževati, poseb-

Emerik Šiftar, agronom

no, če primerjamo stanje posevkov v ostalih okrajih. -ko

AKCIJA PIONIRJEV-ZADRUŽNIKOV

Z enoletno akcijo pionirjev-zadružnikov in mladih proizvajalcev je v Pomurju vladalo veliko zanimanje. Okrajni odbor akcije je imel precej dela. Svojo nalogo je v celoti opravil. Po vseh občinah so bili izvoljeni posebni občinski odbori za akcije. Prav tako so bili izvoljeni posebni odbori pri prijavljenih organizacijah. V vaseh, kjer tekmuje več organizacij, to je pionirji, mladina, podmladkarji Rdečega križa, aktivi mladih zadružnikov in drugi, je bil izvoljen en akcijski odbor. Ti odbori so pomagali organizacijam pri sestavljanju delovnih programov. V času tekmovanja pa bodo spremljali ter pomagali mladini pri dopolnjevanju tekmovalnih programov, pri realizaciji tekmovalnih načrtov, skratka, vodili bodo v vasi evidenco nad potekom akcije.

Odbori akcije so sestavljeni iz kmetijskih strokovnjakov, prosvetnih delavcev ter predstavnikov vseh organizacij na vasi, predvsem tistih organizacij, ki delajo z mladino. Pri organiziranju akcije je veliko pomagala SZDL. Uspehi niso izostali, saj se je v Pomurju vključilo v tekmovanje 24.740 pionirjev in mladincev. Največ mladine in pionirjev je prijavljenih iz občine Murska Sobota. V okrajnem merilu se je prijavilo 63 pionirskih odredov, oziroma 13.153 pionirjev, to je nad 60 % vseh pionirjev v Pomurju. Vsi pionirski odredi so se skoraj prijavili za tekmovanje v različnih dejavnostih. Večina pionirskih odredov je v svojih prijavah navedla, da bo svoj delovni program med tekmovanjem še dopolnjevala.

Tudi pri ustanavljanju šolskih zadrug, oziroma pionirskih zadrug je bil v Pomurju zabeležen lep uspeh. Saj je danes vključeno v tekmovanje 47 šolskih zadrug z 2.983 pionirji in pionirkami. Tu je še potrebno posebej poudariti, da so veliko storili pionirski starešinski sveti, šolska vodstva in šolski odbori, ki so pravilno razumeli velik pomen šolskih zadrug. Storili so to, kar je predvidela šolska reforma, da bi naj bila v sklopu šole tudi izvenšolska dejavnost pionirjev v obliki šolske zadruge. Šolskim zadrugam pomagajo kmetijske zadruge. Tako je večina šolskih zadrug dobila od KZ umetna gnojila, semena, traktorske usluge zastonj, ponekod pa celo v uporabo zemljo, predvsem tam, kjer nimajo šole primernega zemljišča. Okrajna zadružna zveza je veliko pomagala pri organiziranju šolskih zadrug. Vsa vodstva kmetijskih zadrug je pravočasno opozorila na pomen ustanavljanja šolskih zadrug, kar so tudi upravni odbori zadrug pravilno razumeli ter akcijo podprli. O delu šolskih zadrug bodo odslej na svojih sejah razpravljali odbori KZ. V glavnem bodo razpravljali o pomoči šolskim zadrugam, pomagali jim bodo s strokovnimi nasveti, predavanji. Nekatere zadruge so že obljubile svojim najmlajšim zadružnikom, da jih bodo popeljale s svojimi prevoznimi sredstvi na oglede bližnjih kmetijskih gospodarstev oziroma kmetijskih ekonomij. Ekskurzije bodo kot nagrada za nekatere pionirske šolske zadruge. Ker je Pomurje kmetijsko področje, so šolske zadruge velikega pomena in zato bo potrebno prav tem posvetiti še posebno skrb. Šolskim vodstvom — odborom akcije bodo morali pomagati prav vsi, katerim je mladina pri srcu.

Tudi podmladkarji Rdečega križa so v Pomurju zelo delavni. To se je opazilo tudi pri prijavah za enoletno akcijo, saj se je prijavilo 21 organizacij podmladka Rdečega križa s 4834 člani. Vsi podmladkarji Rdečega križa imajo izdelane obširne delovne programe. Največ organizacij podmladka Rdečega križa se je prijavilo iz soboške občine. Podmladkarji RK prve osnovne šole v M. Soboti pa so poleg prijave za enoletno akcijo napovedali vsem PRK v Pomurju tekmovanje. Na tej šoli je danes vključeno v PRK nad 800 učencev ali nad 95 % šoloobveznih otrok.

Aktivi mladih zadružnikov v Pomurju so se prav tako vključili v enoletno akcijo. Tako se je prijavilo za tekmovanje 17 aktivov mladih zadružnikov s 407 člani. Vsi aktivi imajo že svoje parcele, nekateri celo že posejane z visokorodno italijansko pšenico. Delovni programi so prav tako zelo obširni, večina aktivov pa bo med tekmovanjem programe dopolnjevala. Sedaj v zimskem času imajo v glavnem vsi predvidena razna kmetijska predavanja, predvajanje raznih strokovnih filmov, na ta način se pripravljajo na spomladansko delo. Traktorske usluge, semena, umetna gnojila ter vse potrebno, kar potrebujejo za svoja dela, dobijo od KZ. Upravni odbori kmetijskih zadrug zadnje čase posvečajo mnogo večjo skrb aktivom mladih zadružnikov.

V tekmovanje se je vključila tudi šolska mladina. Tako se je prijavilo 17 šolskih mladinskih aktivov s 1.112 člani. Tudi vaška mladina tekmuje. Prijavilo se je 54 vaških mladinskih aktivov. Največ mladinskih aktivov se je prijavilo prav tako iz občine M. Sobota. Aktivi LMS svoje programe še te dni izpopolnjujejo, dopolnjujejo. Za tekmovanje se je prijavilo tudi 5 klubov mladih proizvajalcev z 220 člani, 6 kmetijsko gospodarskih šol s 142 mladinci, 3 telesno-vzgojna društva itd.

V okraju tekmuje nad 230 organizacij. Okrajni odbor za akcijo kakor tudi občinski odbori bodo imeli polne roke dela, če bodo hoteli, da bo akcija v celoti uspela. Okrajni odbor ima izvoljene 3 komisije, tekmovalno, za zbiranje materialnih sredstev za tekmovanje in propagando. Tekmovalna komisija bo med letom obiskovala mladino ter spremljala tekmovanje v okrajnem merilu. Na koncu tekmovanja pa bo dala izčrpno poročilo o uspehih tekmovanja. Komisija za materialna sredstva zbira denarna sredstva za nagrade, od raznih organizacij in podjetij. Do danes je že zbrala nad 600.000 dinarjev. Predvideva se, da bo nagradni fond znašal preko en milijon 500.000 dinarjev. Ob zaključku tekmovanja bo okrajni odbor priredil tudi večjo razstavo, kjer bi naj mladina pokazala uspehe enoletnega tekmovanja.

Drago Belogłavec

MLADI PRLEK

(Nadaljevanje s 4. strani)

Neva Regoršek je v pesmici Naš petelin z vso ljubkostjo prisluhni'a življenju petelina na dvorišču v krogu svoje kokošje družine. Branka Sitar našteva tri filme, ki so si jih pionirji v zadnjem času ogledali. Semenič Branko je v pesmici Pes in mačka prav hudomušno pogledal med psa in mačko, kako jo režeta pri hiši vsak po svoje. Mirjam Pušenjak se v sestavku Semestralne počitnice veseli prihajajočih se semestralnih počitnic in obiska pionirjev Tržičanov, ki so jih povabili, da jim olajšajo bol, ki so jo doživeli ob priliki zemeljskega plazu.

V šaljivem kotičku si je Jože Horvat privoščil Tuneka na gostüvanju, ki si je že trikrat »pune žepe jesti domu odnesa«.

Prosvetni delavci in naša javnost pozdravljamo to lepo gesto pionirjev osnovne šole I. Cankarja z željo, da nadaljujejo započeto delo in nas z naslednjimi številkami zopet razveselijo, saj smo z velikim veseljem prebrali prvo številko tega glasila. Vse priznanje pa gre tistim, ki so omogočili izdajo tega glasila, ker se dobro zavedamo, da je za tako stvar potrebno ogromno dela, ki so ga pionirji lahko opravili le ob dobri pomoči prosvetnega kadra na tej šoli.

Janko Belec

PRIPRAVE ZA FESTIVAL TELESNE KULTURE

Okrajni odbor za festival telesne kulture, ki bo pod pokroviteljstvom Okrajnega odbora SZDL od 22. do 29. maja letos v Murski Soboti, predvideva, da bo na festivalu nastopilo preko 10.000 mladine. Za to prireditev je odbor izdelal že podroben program. Po tem programu se bo tik pred začetkom festivala, to je 21. maja, začelo v Murski Soboti republiško prvenstvo društev Partizan v igri med dvema ognjema. Naslednjega dne bo svečan začetek festivala in sicer z otvoritvijo novega stadiona, na katerem bodo defilirali atleti, pripadniki društev TVD Partizan, šolska mladina ter ostale športne organizacije. Po otvoritvi bo nastop atletov, na katerem bodo sodelovali tudi vidni slovenski in jugoslovanski atleti. Popoldne bo pa nogometna tekma.

Ves ostali teden bodo na sporedu razna finalna tekmovanja šol in športnih organizacij v rokometu, atletiki, nogometu, kolesarjenju, odbojki in streljanju z zračno puško ter republiško prvenstvo v badmintonu. Prireditelji nameravajo povabiti na festival tudi slovensko reprezentanco v vajah na orodju in jugoslovansko mornarico, ki bi naj zaključila festival telesne kulture. Ob otvoritvi stadiona bodo zaslužnim športnim delavcem Pomurja podeljena priznanja za prizadevno delo na področju telesne kulture.

Odbor ima tudi štiri komisije. Tako propagandna komisija že pripravlja osnutke raznih značk, ki jih bodo dobili udeleženci festivala.

Do pričetka festivala nas loči le nekaj mesecev. Nekatera društva in šole v Pomurju se pridno pripravljajo na festival. Zlasti mladina gimnazije in učiteljišča se pridno pripravlja na festival, saj bo do takrat morala urediti atletsko stezo, na katero bodo navozili še ugaske, napeljati vodovod ter zasaditi okolico z okrasnim grmičevjem. Ko bo stadion gotov, bo eden najlepših v Sloveniji.

Drugi nogometni klub v Soboti

„Grafičar" - ustanovljen

Preteklo nedeljo je bil v Soboti ustanovljen drugi nogometni klub — »Grafičar«, ki bo odslej združeval bivše aktivne igralce in člane NS »Rakičan«, člane doslejšnje sindikalne nogom. sekcije »Grafičar« in druge ljubitelje nogometa iz Sobote in okolice, predvsem še iz naših podjetij. Na občnem zboru je bilo prisotnih okrog 70 simpatizerjev in članov novega kluba, med njimi tudi predstavnik mariborske nogometne podzveze tov. Topolovec, sekretar NK »Sobota« tov. Cvetko, predstavnik NK »Pušča« tov. Šarkezi in drugi.

V poročilu, ki ga je podal v imenu iniciativnega odbora tov. Bolkovič, kakor tudi v razpravi je bilo zlasti poudarjeno, da pomeni ustanovitev NK »Grafičar« pomemben prispevek k ustvarjanju ugodnejših pogojev za množičnost in še večji kakovostni napredek tega priljubljenega športa v okrajnem središču in Pomurju sploh, seveda ob pogoju, da bo to prizadevanje zasnovano na pristnih športnih odnosih med obema sorodnima kluboma, kakor tudi z drugimi telesno-vzgojnimi organizacijami. Prispevek navzočih društvenih predstavnikov v razpravi je to hotenje tudi potrdil.

Po razpravi in sprejetju klubskih pravil so navzoči izvolili 15-članski upravni in 5-članski nadzorni odbor, v katerem so zastopani predstavniki številnih soboških podjetij. Na prvi seji upravnega odbora pa je bil izvoljen za predsednika kluba tov. Jože Kolar, za podpredsednika tov. Janči Hojer in za sekretarja tov. Pavel Škraban. Med sprejetimi sklepi kaže omeniti zlasti dva: takojšen začetek treninga prvega moštva, ki ga bo začasno vodil tovarš Merica, zbiranje potrebnih sredstev in pridobivanje članov kluba, v katerega naj bi se včlanili predvsem ljubitelji nogometa iz delovnih kolektivov soboških podjetij. -oj

STRELSTVO NA SUHEM VRHU

Strelska družina »Iskra« G. Moravci in Suhi vrh ima precej članov, toda v zadnjem času ugotavljajo, da je vse premalo treningov in tekmovanj. To je velika škoda, saj ima družina precej dobrih strelcev, ki so se zelo dobro uveljavili na lanskem tekmovanju strelskih družin v Adrijancih. Zato bi bilo škoda družino razpustiti, kot so nekateri predlagali. Zadnji občni zbor je namreč pokazal, da ima družina vse pogoje za uspešno delo, potrebna pa je le nekoliko večja prizadevnost.

Seminar za učitelje telesne vzgoje

Med semestralnimi počitnicami je Svet za telesno vzgojo skupno z Zavodom za prosvetno pedagoško službo pri OLO priredil tečaj za učitelje, ki poučujejo na osnovnih šolah telesno vzgojo. Kot je znano, učiteljev za telesno vzgojo v pomurskih šolah primanjkuje, zato vsako leto redno prirejajo razne tečaje za učitelje, ki poučujejo telesno vzgojo. Na teh tečajih učitelji dobijo osnovno znanje, predelavajo učni načrt ter se pripravljajo na razne zletne vaje. Tako je nedavno bil tečaj, že peti po vrsti, katerega je obiskovalo 17 učiteljev iz raznih šol Pomurja. Tečaj je trajal teden dni.

Zaradi pomanjkanja kadra bo Svet za telesno vzgojo pri OLO ter Zavod za prosvetno-pedagoško službo v bodoče še prirejal podobne tečaje, na katerih si bodo pridobili učitelji telesne vzgoje znanje, ki jim je potrebno pri poučevanju telesne vzgoje.

Pred nastopi soboških judoistov

Po nekaj mesecih premora bodo judoisti Partizana iz Murske Sobote prikazali javnosti znanje in lepoto tega športa v reviji samoobrambe z raznimi kombinacijami (jui-jits) in v judo tehniki: stoječe in talne mete, mete v premiku in napadu ter vse mogoče padce v prijateljski borbi z mariborskimi klubi in lendavskim Partizanom 5. in 6. marca v domu Partizan.

Tedaj bodo za mlade judoiste-začetnike tudi izpiti za pasove z ocenjevalnimi borbami.

Takih in podobnih propagandnih nastopov je imela soboška judo-sekcija več in sicer pri delovnih kolektivih soboških podjetij, v Ljutomeru, Radgoni in Lendavi. Udeležila se je tudi republiških tekmovanj, na katerih so mladi judoisti zasedli kar dobra mesta, zlasti če pomislimo, da je sekcija ustanovljena šele pred letom dni. Soboški judoisti so razen nastopov, tekmovanj, kupili za majhen denar 22 kom. kimon in z lastnim prispevkom plačali stroške trenerju iz Maribora. V letošnji pomladi pa si bodo z izdajo brošure — judo-biltena podzveze Pomurja — kupili potrebne blazine. Doslej so trenirali na telovadnih blazinah, ki pa za ta šport ne odgovarjajo ne po ploščini in ne po kakovosti. Bodoči propagandni nastopi in tekmovanja bodo tako urejena, da bo pred vsakim nogometnim srečanjem v Murski Soboti nastop s kratkim programom in srečanje s klubi: Branik, Kovinar, TAK Maribor, Olimp-Celje, Triglav iz Kranja in drugimi.

S praktičnih vaj v telovadnici soboškega »Partizana«

Sekcija od časa do časa prireja tudi tečaje. Tak tečaj se bo pričel 22. februarja v telovadnici Partizana in bo trajal 3 mesece. Na tem tečaju se tečajniki seznanijo poleg judo-anatomije in zgodovine, tudi s samoobrambo, tehniko metov in padanja. Po zaključku tečaja so izpiti. Za pridobljeno znanje prejme tečajnik pas z določeno barvo. Za judoiste je pas ponos in merilo znanja. Zanimiva pri pasovih je barva — pri šolskih — čim temnejša je barva tem višji je pas in pri mojstrih pa, čim svetlejša je barva, tem višji je pas.

Za vsak pas se polagajo izpiti in po izpitih so ocenjevalne borbe z dvema zmagama nad nižjim pasom ali z eno zmago nad višjim pasom, kot ga sam poseduje.

V borbah je predvsem važna tehnika in brzina. Moč v judu ima sekundarno vlogo. Ponajvečkrat dožive poraz tisti borci, ki se zanašajo na svojo telesno silo. Tu pride ravno do izraza splošno načelo: »Popusti, da lahko zmagaš!« Sila povzroča osnovno napako — nestabilnost telesa, ki jo pa delajo vsi začetniki.

Z judo športom se lahko bavi vsak. Trenirajo ga moški in ženske, stari in mladi, zdravi in bolni. Eden od naših znanih borcev je invalid brez roke. V Franciji, ki je evropska dežela judo športa, pa je judoist slepec in mu prisojajo najboljše mesto, saj je na mnogih medklubskih tekmovanjih zasedel vidna mesta.

Judoist je povsem neodvisen od takih, ki se z judom ne bavijo. Predvsem so nemočni v napadu na judoista oboroženi napadalci, kot tudi boksači in rokoborci, v kolikor se ne razumejo na judo. Simon

Kje so ostala društva?

Prejšnjo nedeljo je bilo v Domu TVD »Partizan« v Murski Soboti občinsko prvenstvo za posameznike v namiznem tenisu. Kljub dokaj veliki udeležbi članov domačega društva in napredku, ki so ga pokazali nekateri igralci, smo gledalci odhajali domov malce razočarani. Zakaj? Zato ker smo videli za zelenimi mizami le igralce soboškega TVD »Partizan«, nismo pa videli nobenega tekmovalca iz drugih društev v občini. Prireditelj, soboško društvo, je poslal vabila vsem društvom v občini, vendar se vabilu ni nihče odzval. Škoda, lahko bi bile borbe bolj zanimive in privlačne.

Tekmovanje si je ogledalo precej gledalcev, predvsem mladih, dijakov in učencev soboških šol, ki so vzpodbujali tovariše za zelenimi mizami.

Tekmovanje se je končalo brez posebnih presenečenj. J. Kovač, Vogrinčič in Roškar so spet pokazali, da so najboljši, pionirji so pa še precej negotovi in potrebno jim je še mnogo, mnogo načrtnega treninga pod vodstvom starejših igralcev.

Rezultati:

pionirji: 1. Vadnal, 2. Firm, 3. Lutar;

mladinci: 1. Vogrinčič, 2. Fridrik, 3. Marič;

člani: 1. Jože Kovač, 2. Vogrinčič, 3. Roškar;

članice: 1. Majda Rous, 2. Branka Dobrotinšek;

pionirji-dvojice: 1. Firm-Vild;

člani-dvojice: 1. Jože Kovač-Roškar, 2. Vogrinčič-Fridrik.

Pri moških dvojicah sta presenetljivo zmagala Kovač in Roškar proti Vogrinčiču in Fridriku, ki sta v tretjem nizu vodila že z 20:15. Prva dva sta s skrajnimi napori zmagala z rezultatom 22:20.

STRELSKO TEKMOVANJE V LJUTOMERU

Občinski strelski odbor v Ljutomeru je v nedeljo priredil občinsko strelsko tekmovanje z zračno puško. Za zlato puščico je tekmovalo 51 strelcev iz šestih družin.

Zlato puščico je prejel Milan Černjavič iz strelske družine Ljutomer, z 247 krogi, drugo mesto pa je dosegel Drago Stanjko iz strelske družine Železne dveri z 239 krogi.

SOBOTA: SEVER (Sl. vrh)

7:1

Zadnjo nedeljo je bila v Soboti prijateljska nogometna tekma med enajstoricama »Sobote« I in »Sever« s Sladkega vrha. Zmagali so zasluženo domačini s prepričljivim rezultatom, ki kaže na vestne priprave za spomladanski »start« v SCL. -oj

PRIPRAVE ZA TEKMOVANJE

Upravni odbor okrajne rokometne zveze v Pomurju je organiziral v zimskih mesecih za svoje člane-rokometaše kot dopolnilni šport tekmovanje v namiznem tenisu, streljanju z zračno puško, streljanje sedemmetrovk in šahiranje. Tekmovanja bodo zaključena do 20. t. m. Po tem tekmovanju bodo člani začeli z rednimi treningi in igrami na terenu, za kar bodo imeli nekako predpripravo.

ŠAHOVSKO PRVENSTVO V VERŽEJU

Mladinski aktiv v Veržeju je prejšnjo nedeljo priredil mladinsko šahovsko prvenstvo. Zaradi velikega števila prijavljencev je bilo tekmovanje v dveh skupinah. Med posamezniki je zmagal Dekleva, ki mu sledita Rudi Hubert in Lojze Prelog. V kratkem pa se bodo srečali mladi in stari šahisti. Za zmagovalca je aktiv LMS pripravil lepo nagrado.

NAM ZNI TENIS

Namizni tenis ima med pionirji PSD »Mladost« na osnovni šoli I v M. Soboti mnogo pristašev. Pionirji redno trenirajo trikrat na teden, a tudi večino prostega časa posvetijo igranju namiznega tenisa. Med njimi je precej talentov, ki bi ob primernem treningu dosegli še lepe uspehe. Pionirji se vneto pripravljajo na vrsto tekmovanj s svojimi vrstniki na ostalih šolah v občini. Svoje nasprotnike z osnovne šole II so premagali z 11:5, najboljši pa je bil Stanko Sraka, ki je premagal vse svoje nasprotnike.

Priredili so tudi svoje društveno prvenstvo, na katerem je igralo 20 pionirjev in 6 pionirk. Po napetih borbah je med pionirji presenetljivo zmagal Jože Banič pred Kukonjo in Sapačem, pri pionirkah pa Marta Hari pred Štivanovo in Cerovo. Najboljši se bodo sedaj pomerili s pionirji TVD Partizan M. Sobota, nato pa so predvidena srečanja s pionirji osnovne šole Tišina, Cankova, Radgona in Ljutomer. S tem bodo uspešno zaključili letošnjo namiznoteniško sezono.

POŽIVITI ŠAHOVSKA DRUŠTVA

Prejšnji četrtek je bilo v Murski Soboti posvetovanje šahistov Pomurja, ki mu je prisostvoval tudi sekretar Šahovske zveze Slovenije. Na posvetovanju so ugotovili, da je veliko šahovskih organizacij pozabilo na svoje osnovne dolžnosti, to je na obnovo članstva, čeprav je šah ena najbolj množičnih iger v Pomurju in je zlasti priljubljena med šolsko mladino.

Na posvetovanju so med drugim sklenili, da bodo po vseh središčih Pomurja simultanke. Tako bi naj že v tem mesecu velemojster Svetozar Gligorič odigral simultanke v Lendavi, Murski Soboti, Radgoni in Ljutomeru.

Najbolj delavna šahovska organizacija v Pomurju je v Gornji Radgoni, ki je v zimskem času priredila že več turnirjev. Tudi v ostalih večjih krajih Pomurja prirejajo od časa do časa turnirje, ki jih pa doslej niso registrirali.

Sprejet je bil tudi proračun za okrajni šahovski odbor, ki znaša preko 600.000 dinarjev.

RAZNO

V D. BISTRICI GOSPODINJSKI TEČAJ

V Dolnji Bistrici so žene zadružnice začele v februarju s 14-dnevnim gospodinjskim tečajem, katerega je obiskovalo 17 žena in deklet. Za tečajnice je zavod za napredek gospodinjstva iz Murske Sobote priredil tudi vrsto kmetijskih in zdravstvenih predavanj. V nedeljo so tečajnice priredile zaključek z razstavo, dobiček pa so namenile za ureditev pralnice v okviru vaške skupnosti. -ko

PROSTOVOLJNO DELO PRI GRADNJI CESTE

Volivci v petrovsko-šalovski občini z navdušenjem pričakujejo začetek gradnje nove ceste med Mačkovci in Šalovci. Na zborih volivcev so sklenili, da bodo pri gradnji ceste pomagali s prostovolnim delom. Občinski ljudski odbor bo v ta namen prispeval okrog 5 milijonov dinarjev.

RADIJSKI PROGRAM — RADIOTELEVIZIJA - LJUBLJANA — od 14. do 20. februarja

Nedelja

8.00: Mladinska radijska igra — Claude Aveline: Baba Dijen in Kocka sladkorja (ponovitev); 8.50: Ljubiteljem narodnih motivov; 9.05: Z melodijami v novi teden; 10.00: Se pomnite tovariši . . . a) Roman Lemut: Braniška akcija; b) Nada Božič-Alenka: Crni dan Gradnikove brigade; 10.30: Mladinska glasbena matineja; 11.30: Nace Grom: Morje živi tudi pozimi (reportaža); 12.00: Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo-I; 13.15: Obvestila in zabavna glasba; 13.30: Za našo vas; 13.45: Majhen koncert lahke glasbe; 14.15: Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo-II; 15.15: Reklame; 15.30: Kmečka godba; 15.45: Anton Lajovic: Adagio; 16.00: Humoreska tega tedna — Dve amer. šaljivki; 16.20: Vrtiljak vam plošče za zabavo; 16.55: Zbori in samospevi Jakova Gotovca; 17.00: Veliki orkestri — znane melodije; 17.30: Radijska igra — André D. Fernez: Dvojnik (ponovitev); 18.30: Paul Dukas: Črnošolec (simfonični scherzo); 18.40: Domači ansambli v dvo- in tričetrtinskem taktu; 19.00: Obvestila, reklame in zabavna glasba; 20.05: Izberite melodijo tedna; 21.00: »Tam je moja domovina, kjer je moje srce.«; Sklepna oddaja ob 150-letnici rojstva F. Chopina; 22.15: Igramo za ples; 23.10: Popevke za lahko noč; 23.40: Peter Stojanović: Serenada za flavto in godalni orkester.

Ponedeljek

8.05: Iz davnine Marijan Kozina: Davnina, Matija Bravničar: Kralj Matjaž, Blaž Arnič: Ples čarovnic; 8.40: Pojo mladinski mešani zbor gimnazije Celje; 9.00: Naš podlistek — Stephen Potter: Kako koga prelisičiti I.; 9.20: Vrtiljak zabavnih zvokov; 10.10: Arije iz oper G. Puccinija; 10.35: Iz filmov in glasbenih revij; 11.00: Drobne skladbe za klavir in violino; 11.30: Oddaja za otroke; 12.00: Vaški kvintet z Reziko in Sonjo; 12.15: Radijska kmečka univerza — Tone Bantan: Spravilo z njiv in travnikov lahko še bolj mehaniziramo; 12.25: Pet popevk za pet pevcev; 12.40: Joseph Haydn: Koncert za čembalo in orkester v D-duru; 13.15: Obvestila in zabavna glasba; 13.30: Iz folklornih zapiskov Tončke Maroltove; 13.50: Morton Gould: Oklahoma (odlomki); 14.00: Robert Schumann: Gozdne slike; 14.20: Zanimivosti iz znanosti in tehnike; 14.35: Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo; 15.15: Reklame in zabavna glasba; 15.40: Listi iz domače književnosti — Svetlana Velmarjanković: Večerja; 16.00: V svetu opernih melodij; 17.10: Srečno vožnjo! (Soferjem na pot); 18.00: Radijska univerza — Ukičiro Nagaya: Nove študije o snegu in ledu; 18.15 Marjan Lipovšek: Domovina — Simfonična pesnitev; 18.30: Športni tednik; 19.00: Obvestila, reklame in zabavna glasba; 20.00: Portreti z Broadwaya X. oddaja — Rudolf Friml; 20.45: Kulturna tribuna; 21.00—23.00: Simfonični koncert orkestra Slovenske filharmonije; 23.10: Pol ure s plesnim orkestrom RTV Ljubljana; 23.40: Blaž Arnič: Godalni kvartet.

Torek

8.05: Jutranji spored solistične glasbe; 8.30: S popevkami naokrog; 8.55: Radijska šola za srednjo stopnjo — Veš, mama, lepo je, lepo je živeti; 9.25: Londonski narodni ansambel igra dela Josepha Haydna in Carla Dittersa Dittersdorfa; 10.10: Izberite melodijo tedna (Ponovitev večerne oddaje od nedelje 20. febr. 1960); 11.00: Naši pevci interpretirajo vloge iz znanih oper; 12.00: Alpski zvoki; 12.15: Kmetijski nasveti — ing. Milica Oblak: Kako bo z jagodičjem v prihodnje; 12.27: Pesmi in plesi jugoslovanskih narodov; 12.45: Poje kvintet Niko Štritof; 13.15: Obvestila in zabavna glasba; 13.30: Lahek spored; 13.50: Narodne v priredbi Cirila Preglja; 14.05: Radijska šola za višjo stopnjo — Namesto elektronke — tranzistor; 14.35: Pesmi raznih narodov; 15.15: Reklame in zabavna glasba; 15.40: Naši popotniki na tujem — Milorad Popović: Venezuela; 16.00: Izbrali smo za vas; 17.10: Razgovor z volivci; 17.20: F. Mendelssohn: Simfonija št. 5 v a-molu »Skotska«; 18.00: Iz zbornika spominov; 18.20: Kotiček za mlade ljubitelje glasbe — Skladatelji opisujejo naravo (ponovitev); 18.45: Razgovori o mednarodnih vprašanjih; 19.00: Obvestila, reklame in zabavna glasba; 20.00: Nastop vokalnega sekstета Luca Marenzio; 20.30: Radijska igra — Honoré de Balzac-Max Gundermann: Odpustljivi greh; 21.17: Antonio Vivaldi: Zima; 21.27: »Tvoje je moje srce — priljubljene melodije iz operet Franza Leharja; 21.45: Orkester Harryja Jamesa; 22.15: Slavna dela iz komorno-glasbene literature IX. oddaja; 23.10: Jazzovski pianist Erroll Garner na koncertnem odru; 23.30: Novi posnetki vokalnega kvarteta The four Freshmen; 23.45 Aleksander Obradović: Preludij in fuga.

Sreda

8.05: Mladi talenti Srednje glasbene šole v Ljubljani pred mikrofonom; 8.30: Popularne melodije iz orkestralne glasbe; 9.00: Jezikovni pogovori (ponovitev); 9.15: Zvočni spektrum; 10.10: Kratke scene iz slovanskih oper; 10.35: Na obisku pri čeških zabavnih ansamblih; 11.30: Oddaja za cicibane; 12.00: Trio Avgusta Stanka; 12.15: Radijska kmečka univerza — ing. Franc Kervina: Posnemalne postaje; 12.25: Pisani zvoki z Dravskega polja; 12.45: Zabaval vas bo pianist Toni Erich; 13.15: Obvestila in zabavna glasba; 13.30: Partizanske pesmi; 13.45: Marjan Vodopivec: Jesenski ognji; 14.05: Radijska šola za srednjo stopnjo — Veš, mama, lepo je, lepo je živeti (ponovitev); 14.35: Zbor in plesni orkester Ray Conniff; 15.15: Reklame in zabavna glasba; 15.40: Novost na knjižni polici — Lion Feuchtwanger: Goya; 16.00: Koncert po željah; 17.10: Sestanek ob petih; 17.30: Od tu in tam; 18.00: Kulturna kronika; 18.20: Iz slovenske solistične glasbe VIII. oddaja; 18.45: Domače aktualnosti; 19.00: Obvestila, reklame in zabavna glasba; 20.00: Ples ob osmih; 20.45: Ciklus »Velike ure operes: Verdijev Falstaff v Milanski scali leta 1893; 22.15: Ljubljanski jazz ansambel; 22.30: Veliki uspehi skladatelja Irvinga Berlina; 23.10: Moderna plesna glasba; 23.40: Rudolf Kelterborn: Elegija za mezzosopran in pet instrumentov.

Četrtek

8.05: Iz opernega sveta; 8.35 Poje pevski zbor »Slavčeke« iz Trbovelj; 8.55: Radijska šola za višjo stopnjo — Namesto elektronke — tranzistor (ponovitev); 9.25: Kaleidoskop za zabavo; 10.10: Glasba rdeče zemlje; 10.40: Pet minut za novo pesmico; 11.00: Pol ure z evropskimi plesnimi orkestri; 11.30: Risto Savin: 4 skladbe za violino in klavir — Marij Kogoj: Skica za klavir; 12.00: Kvintet bratov Avsenik; 12.15: Kmetijski nasveti — dr. Nežka Snoj: Vrednost nosemaka in zdravljenje čebel; 12.25: Popularni operni dvospevi; 13.15: Obvestila in zabavna glasba; 13.30: Igra pihalni orkester LM; 13.55: Zabavna ruleta; 14.20: Sport in športniki; 14.35: Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo; 15.15: Reklame in zabavna glasba; 15.40: S knjižnega trga; 16.00: Skladbe jugoslovanskih skladateljev; 16.30: Popevke se vrstijo; 17.10: »Ena ptička priletela« — slovenske narodne pesmi; 17.30: Plesni orkestri velikih radijskih postaj; 18.00: Turistična oddaja; 18.15: Spoznavajmo naše umetnike; 18.45: Radijska univerza — ing. Janko Čuček: Predstavljamo vam salonit; 19.00: Obvestila, reklame in zabavna glasba; 20.00: Četrtkov večer domačih pesmi in napevov — Sodelujejo: Koroški akademski oktet, Zadovoljni Kranjci, Branka Strear in Božo Grošelj, Celjski instrumentalni kvintet, pevski duet M. Roblek in B. Dobrave; 20.45: Zabavni orkester RTV; 21.00: Literarni večer — Saša Vuga: Pokorno javljam ali pa tudi ne; 21.40: Komorni intermezzo; 22.15: Po svetu jazza — Jazz pod drobnogledom; 23.10: Nočni koncert.

Petek

8.05: Glasbeno ponotovanje; 9.00: Naš podlistek — Stephen Potter: Kako koga prelisičiti II.; 9.20: Zabavni orkester Norry Paramor; 9.40: Kotiček za mlade ljubitelje glasbe; 10.10: U. Giordano: I. dejanje opere André Chenier; 10.40: Godala v ritmu; 11.00: Josef Suk: Štiri skladbe za violino in klavir — Joaquin Turina: Fantastična pesnitev; 11.50: Družina in dom; 11.45: Poje Ljubljanski ženski kvartet; 12.00: Ivo Perišić: Balkanske pitoreske; 12.15: Radijska kmečka univerza — ing. Pavel Ferlinc: Obdelava tal in njen pomen za sadno proizvodnjo; 12.25: Drobne skladbe — majhni ansambli; 12.45: Anton Schwab: Dobro jutro in Zlata kanglica; 13.15: Obvestila in zabavna glasba; 13.30: Panorama popevk; 14.05: Radijska šola za nižjo stopnjo — Meh za smeh; 14.35: Aleksander Skrjabin: Pet preludijev za klavir; 15.15: Reklame in zabavna glasba; 15.40: Iz svetovne književnosti — Italo Galvino: Steze k pajkovim gnezdom; 16.00: Petkov koncert ob štirih; 17.10: Razgovor z volivci; 17.20: Zabavni potpuri; 17.40: Poje vokalni kvintet Kranjčani; 18.00: Človek in zdravje; 18.10: Vedri zvoki; 18.30: Iz naših kolektivov; 19.00: Obvestila, reklame in zabavna glasba; 20.00: Napolitanske popevke; 20.15: Tedenski zunanje-politični pregled; 20.30: Mozartovi koncerti; 21.15: Oddaja o morju in pomorščakih; 22.15: Kvintet Jožeta Kampiča; 22.30: Nočni operni koncert; 23.10: Zabavni koktajl; 23.40: Pevec Lous Prima v Las Vegasu.

Sobota

8.05: Za vsakogar nekaj; 8.55: Radijska šola za nižjo stopnjo — Meh za smeh (ponovitev); 9.25: Priljubljene skladbe; 10.10: Ali vam ugaja? (Popevke in ritmi); 10.40: Pesmi in priredbe Zorka Prelovca poje Ljubljanski zvon; 11.00: Obisk pri hrvatskih skladateljih II.; 11.50: Pionirski tednik; 11.50: Deset minut z Beneškimi fanti; 12.00: Havajski napevi; 12.15: Kmetijski nasveti — ing. Milko Trstenjak: Zaključki v proizvodnih poskusih v vinogradih leta 1959; 12.25: Domači napevi izpod zelenega Pohorja; 12.45: Ansambel Mojmira Sepeta; 13.15: Obvestila in zabavna glasba; 13.30: Arije z znanimi pevci; 14.05: Od polke do kola; 14.20: Zanimivosti iz znanosti in tehnike; 14.35: Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo; 15.15: Reklame in zabavna glasba; 15.40: Na olatnu bomo videli; 16.00: V dvoranah »Svobod« in prosvetnih društev; 16.30: Z glasbo v dobro voljo; 17.10: Dunajski valčki; 17.35: Priljubljene popevke; 18.00: Jezikovni pogovori; 18.15: Po naši deželi... narodne in domače viže; 18.45: Okno v svet; 19.00: Obvestila, reklame in zabavna glasba; 20.00: Spoznavajmo svet in domovino; 21.00: Melodije za prijeten konec tedna; 22.15: Oddaja za naše izseljence; 21.10: Do polnoči v plesnem ritmu.

Gospodarski drobiž

Most čez Donavo pri Novem Sadu. Velik betonski most čez Donavo pri Novem Sadu, ki so ga pričeli graditi leta 1957, bo letos dograjen. Most je dolg 466 in širok 17,5 metrov. Ta most je eden največjih betonskih mostov v Evropi.

Nova tovarna cementa V kratkem bodo pričeli graditi v Volčinu v Slavoniji tovarno cementa. Nova tovarna bo izdelala letno 200.000 ton kakovostnega cementa.

Sejem »Moda 1960« zaključen. Pred kratkim je bila zaključena prva letošnja prireditev na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani — sejem »Moda 1960«. Sejem si je ogledalo več kot 50.000 obiskovalcev.

V Jugoslaviji nad 160.000 motornih vozil in prikolic. Leta 1954 je bilo v naši državi 55.000 motornih vozil in prikolic, dočim se je povečalo to število v lanskem letu na 160 tisoč. Največji porast je pri motornih kolesih in osebnih avtomobilih, najmanjši pa pri tovornjakih.

Velik silos v Markovcu. V Markovcu pri Lapovu so dogradili največji silos v Pomoravju. Silos je visok 50 metrov in ima 6 stolpov, v katere lahko spravijo 400 vagonov pšenice. Za gradnjo silosa so porabili 120 milijonov dinarjev.

Letos 104 kilometre avtomobilske ceste. Letos bodo mladinske delovne brigade gradile 104 kilometre avtomobilske ceste »Bratstvo in enotnost« od Malošišta do Vladičinega Hana v Srbiji. Na akciji bo sodelovalo okrog 55.000 mladincev in mladink.

REKONSTRUKCIJA STEKLARNE V PANČEVU

Pred kratkim je bil odobren investicijski program za rekonstrukcijo steklarne v Pančevu. Po rekonstrukciji bo ta steklarna izdelala letno nad 11 milijonov kvadratnih metrov ravnega stekla, s čimer bo skoraj popolnoma zadovoljila domače potrebe po ravnem steklu.

Nova čezoceanska ladja »Bled«. Pred nekaj dnevi se je usidrala v koprskem pristanišču nova prekooceanska ladja »Bled«, ki jo je lani kupila piranska »Splošna plovba« v Belgiji.

200 TISOČ TON CEMENTA VEČ

Zagrebška tovarna cementa »Sloboda« je do zdaj izdelala letno 150.000 ton cementa. Prihodnje leto pa bodo v tej tovarni izdelali nad 350.000 ton cementa, pri čemer so predvidene večje količine tudi za izvoz.

NAD 6 MILIJARD ZA BARJE

Izvršni svet LRS je imenoval pri Upravi za vodno gospodarstvo posebno komisijo, ki je izdelala investicijski program za ureditev celotnega območja barja. Do leta 1964 bodo izvedli vsa melioracijska dela, temu bo sledila organizacija velike kmetijske proizvodnje, v tretji fazi, to je od leta 1970 dalje pa bodo zgradili še nekatere objekte predelovalne industrije. Vsa dela bodo stala nekaj čez 6 milijard dinarjev.

PRVI KAMGARN IZ DOMAČE VOLNE

Še ta mesec bodo začeli prodajati v trgovinah prvi kamgarn, narejen iz volne makedonskih ovac pasme »Merino«. V prodaji bo 10 sorodnih vrst blaga, ki v ničemer ne zaostaja za tkaninami, izdelanimi iz avstralske in ameriške volne. Novo blago so izdelali v tekstilni tovarni v Leskovcu.

POGODBENO PITANJE

Kmetijske zadruge bodo tudi letos sklenile z zadružniki pogodbe za različne vrste kooperacije. Letos bodo na novo uvedle še pogodbeno pitanje goveje plemenske živine, vendar bodo v takih primerih sklenile pogodbe le s tistimi zadružniki, ki bodo pridelovali v sodelovanju tudi krmne rastline.

Lani so bili precej številni primeri pitanja telet, katere je zadruga odkupila ter jih dala v nadaljnjo pogodbeno rejo. Takega načina sodelovanja se bodo zadruge vse bolj otepale ter pitale živino v svojih hlevih. Letošnji plan pogodbenega pitanja je precej visok, vendar so obeti taki, da bo najbrž še presežen.

DRUŠTVO RIJATELJEV MLADINE V M. SOBOTI

bo podalo obračun svojega dela v minulem letu v torek, 23. februarja ob 7. uri zvečer v dvorani hotela »Zvezda«. Pridite vsi, tudi nečlani, ki vam je lepša bodočnost naše mladine pri srcu.

ZAHVALA

Ob izgubi naše drage mame, stare mame in pramame

ŽUŽANE KUTOŠ, roj. Berke

se najprisrčneje zahvaljujemo vsem, ki so jo spremili na njeni zadnji poti in vsem, ki so ji darovali vence.

Murska Sobota.

Žalujoči: hčerka Kristina z možem, vnuki: Franci, Karel, Štefan, Elizabeta z družinami, Jože in ostalo sorodstvo

Komisija za sklepanje in prekinitev delovnih razmerij ČZP »POMURSKI TISK« v Murski Soboti

razpisuje delovno mesto

1. OBRATNEGA MEHANIČARJA
2. AKVIZITERJA »Pomurskega vestnika«

Pogoji: pod 1. visokokvalificirani mehaničar-mojster, pod 2. večletna praksa v komercialni službi.

Prijave sprejemamo do 20. februarja 1960. Plača po tarifnem pravilniku podjetja.

ZDRAVSTVENI DOM MURSKA SOBOTA
razpisuje delovno mesto

STATISTIČARJA

pri higienski postaji.

Pogoj: nižješolska izobrazba z nekaj let prakse. Pravilno kolkovane prošnje pošljite do 28. februarja na Upravo zdravstvenega doma Murska Sobota.

PROSIMO NAROČNIKE POMURSKEGA VESTNIKA, DA PORAVNAJO NAROČNINO ZA LETO 1960.

NOVIM NAROČNIKOM POSILJAMO ČASOPIS LE PO VPLAČILU NAROČNINE NA NAŠ TEKOČI RAČUN PRI KB 605—70

1—365

RADIO M. SOBOTA

Sobota, 20. febr.
ob 17.00: Obvestila, objave in reklame;
ob 17.10: »Želeli ste, poslušajte.«
Nedelja, 21. febr.
ob 12.00: Pogovor z volivci, lokalna poročila, obvestila in reklame;
ob 12.15: Oddaja v madžarskem jeziku;
ob 12.40: »Želeli ste, poslušajte.«
Torek, 23. febr.
ob 17.00: Lokalna poročila, obvestila, objave in reklame;
ob 17.15: Oddaja v madžarskem jeziku;
ob 17.30: »Želeli ste, poslušajte.«
Četrtek, 25. febr.
ob 17.00: Lokalna poročila, obvestila, objave in reklame;
ob 17.15: Oddaja v madžarskem jeziku;
ob 17.25: »Želeli ste, poslušajte.«

Radio M. Sobota prenaša dnevno spored RTV Ljubljana od 5. do 9. in od 15. do 23.10. ure. Ob nedeljah in praznikih pa od 6. do 23.10. ure.

DAROVALCI KRVI NA TRANSFUZIJSKI POSTAJI M. Sobota od 8. do 15. februarja 1960

Zoltan Sečko, drugič, iz Puconec; Ludvik Bencak, Viktor Car, drugič, iz Dankovec; Viljem Bertalanič, iz Radovec; Stefan Kološa, iz Kančevec; Gizela Žalig, drugič, iz V. Polane; Rozalija Vrečar, iz Sp. Ščavnice,— Anica Halabarec, iz Presike; Jožefa Cimerman, iz Stare Nove vasi; Marta Golob, iz Nunske grabe, drugič, Terezija Lebar, drugič, Frančiška Horvat, drugič, Marija Baligač, drugič, Alojz Baligač, Alojz Mesarič, Julijana Žalig, drugič, vsi iz Lipovec; Marija Šarkan, Marija Kociper, Martina Jerič, Marija Vučko, Ana Pivar, Ana Sabotin, Ana Pavel, Ivan Kuzma, Franc Vinkovič, Ivan Balažic, Mihael Morčec, vsi iz Gančan.

V imenu bolnikov se vsem darovalcem krvi najlepše zahvaljuje

Transfuzijska postaja M. Sobota

Tedenski koledar

Petek, 19. febr. — Miroslava
Sobota, 20. febr. — Leon
Nedelja, 21. febr. — Irena
Ponedeljek, 22. febr. — Marjeta
Torek, 23. febr. — Marta
Sreda, 24. febr. — Matija
Četrtek, 25. febr. — Saša

KINO

MURSKA SOBOTA — od 19.—21. februarja ameriški barvni film: »Bagdadska sirena«; 20. februarja ameriški barvni film: »Lov na pume«; film je mladini priporočljiv; od 22.—23. februarja francoski barvni vistavision film: »Njeno življenje«; od 24.—25. februarja sovjetski film: »Leningrajska simfonija«.

GORNJA RADGONA — od 20.—21. febr. francoski film: »Na smrt obsojeni je pobegnil«; 24. febr. jugoslovanski film: »Vrnil se bom«.

LENDAVA — od 19.—21. februarja ameriški film: »Zlato v džungli«; od 23.—24. febr. francoski film: »To je čas ubijalcev«.

KRIŽEVCI PRI LJUT. — 24. februarja indijski film: »Avara«.

LJUTOMER — od 20.—21. febr. nemško francoski film: »Salemske čanovnice«, od 24.—25. febr. sovjetsko-angleški film: »Celkas«.

SLATINA RADENCI — od 20.—21. febr. ameriški barvni kinemaskopski film: »Ljubi me ali pusti me«; 23. febr. italijanski film: »Umberto D«.

VIDEM OB ŠČAVNICI — od 20.—21. febr. francoski film: »Jullieta«.

VELIKA POLANA — 21. febr. jugoslovanski film: »Svojega telesa gospodar«.

Mali OGLASI

CENA MALIH OGLASOV: do 10 besed 150 din, vsaka nadaljnja beseda 10 din. MED DVE ČRTI: beseda 20 din, ženitveni oglasi beseda 30 din, preklici beseda 35 din. Za oglase, ki so pod šifro oziroma naslov v oglasnem oddelku, še 50 din dodati.

HISO z gospodarskim poslopjem in 2 ha zemlje (lahko tudi brez zemlje) v Lončarovcih ugodno prodam. Franc Kar, Križevci št. 142 (v Prekmurju). M-147

POSESTVO 2,83 ha vseh kultur, 5 minut od glavne ceste, ugodno prodam. Naslov v upravi lista. M-149

GOSPODARSKO POMOČNICO ZA OPRAVLJANJE KRAV rabim za Škofjo Loko. Informacije pri Plantarič — veterinar, Murska Sobota, Krekova 11. M-158

HISO, dvostanovanjsko, enonadstropno, nenacionalizirano, tudi vsako stanovanje posebej, v Ljutomeru, Kajuhova 4, prodam. Pišite: Purekar, Maribor, Heroja Staneta 4. M-159

KUPIM konjske vprežne grablje in obračalnik za seno. Navesti ceno, stanje in znamko. Makovec Milan, Grlava 15, p. Križevci pri Ljutomeru. M-161

KMETIJSKO POSESTVO Preddvor nad Kranjem sprejme v stalno službo dobrega živinorejca, po možnosti z znanjem molže. Plača po učinku. Samsko stanovanje zagotovljeno. Nastop službe takoj. Interesenti naj se takoj javijo osebno na upravi ali pismeno. M-164

TAKOJ KUPIM manjši traktor, pogonski motor in motorno kolo. Točen naslov in ceno sporočite: Metličar, Ptuj, p.p. 31. M-165

GOSPODINJSKO POMOČNICO, vešča kuhanja, sprejmem. Začetna plača 6000 din, hrana in stanovanje brezplačno. Starejše imajo prednost. Dr. Ivan Hribernik, Stražiška ul. 6, Kranj. M-169

HISO z gospodarskim poslopjem, zraven mizarska delavnica, vse na industrijski tok, tudi nekaj zemlje in vinograda ob glavni cesti, 2 minuti od železniške postaje, prodam. Stanko Kosi, Ivanjkovci 10, pri Ormožu. M-170

HISO z gospodarskim poslopjem in 1,33 ha zemlje prodam. Poizve se pri Francu Rožmanu, Vučja vas 27, Križevci pri Ljutomeru. M-171

ARONDIRANO POSESTVO, 5 ha, vseh kultur, krasna lega, lep sadovnjak, ugodno prodam. Naslov v upravi lista. M-179

ENODRUŽINSKO HISO v dobrem stanju z lepim vrtom in sadovnjakom, 4 km od Ljutomera, prodam. Informacije pri Janku Ivanjšiču, brivcu, Ljutomer. M-172

»AGROSERVIS« M. Sobota sprejme takoj v službo: avtokleparja, avtoelektričarja-mojstra, avtomehanika-mojstra za poučevanje vajencev, 5 avtomehanikov z odslužnim vojaškim rokom, orodjarja — lahko tudi polkvalificiran, sekretarja podjetja, pogoj: dokončana srednja šola. Plača po tarifnem pravilniku podjetja. M-181

GOSPODINJSKO POMOČNICO, pošteno, išče družina z dvema otrokoma. Naslov v upravi lista. M-182

BREZOBRESTNO POSOJILO nudim za prazno sobo ali pa dokončam sobo v novi zgradbi. Ponudbe pod »Prazna soba«. M-180

7 SVINJAKOV, ostrešje novo, krito z opeko, prodam. Marija Magdič, Logarovci, p. Križevci pri Ljutomeru. M-173

KAVČ, dobro ohranjen, snažen, kupim. Naslov v upravi lista. M-174

DVOSTANOVANJSKO HISO, vseljivo zaradi smrti, v Poljčanah 24, ali posamezna stanovanja, prodam. Slavka Zeilhofer, Ljubljana, cesta v Rožno dolino 30. M-175

SPREJMEM gospodinjsko pomočnico za tričlansko družino. Plača po dogovoru. Sporočite v Ljutomer, Ormoška c. 12. M-176

GOSPODARSKO POSLOPJE, zidano na novo, 2 ha zemlje v Lemerju, ugodno prodam. Janez Bertalanič, Lemerje 23, p. Puconci. M-178

SPREJMEMO takoj ali pozneje 3 trgovske pomočnike ali pomočnice kovinske ali mešane stroke. Pismene ponudbe poslati na Trgovsko podjetje »Železo« Murska Sobota.

ZDRAVSTVENA POSTAJA

Križevci pri Ljut. razpisuje delovno mesto

RAČUNOVODJE

Pogoj: srednja šola ali potrebna praksa. Plača po pravilniku o plačah. Nastop službe po dogovoru. Stanovanje ni na razpolago.

Enodnevne piščančke pasme NEW HAMPHSIRE štajerske pasme in račke Chaki Chambell, dobavljamo po nizkih cenah, redno od 1. marca 1960 naprej. Naročila pošiljajte na naslov: Kmetijska zadruga, Križevci pri Ljutomeru.

Oglas v Pomurskem vestniku gotov uspeh!

SOCIALNO ZAVAROVANJE

Obračunavanje in izplačevanje nadomestila plače

v zdravstvenem zavarovanju v zvezi z dodatkom za povečano stanarino

Republiški zavod za socialno zavarovanje v Ljubljani nas je z dopisom štev. 03-124/2-6 z dne 1. februarja 1960 obvestil, kako postopati pri izplačevanju nadomestila plače v zdravstvenem zavarovanju v zvezi z dodatkom za povečano stanovanjsko najemnino. Navodila je izdal Zvezni zavod potem, ko je dobil soglasje Sekretariata Zveznega izvršnega sveta za delo, Državnega sekretariata za finance in Sekretariata Zveznega izvršnega sveta za socialno politiko in komunalna vprašanja.

1. Zavarovancem zaposlenim v državnih organih in zavodih, gospodarskih in drugih organizacijah, ki so bili na dan 1. januarja 1960 začasno nezmožni za delo, kot onim, ki so postali začasno nezmožni za delo po 1. januarju 1960 oziroma stopijo v stalež dela nezmožnih do 31. marca 1960, se določi nadomestilo plače od trimesečnega povprečja plač v smislu 23. člena Zakona o zdravstvenem zavarovanju tako, da se tisti del, ki v celoti ali delno pade še v čas pred 1. januarjem 1960 poveča za toliko, kolikor je bil povečan osebni dohodek po ukinitvi stanovanjskega prispevka, to je za 6,5 %, oziroma pri delavcih v kmetijskih organizacijah za 2 %.

Načelo 1. odstavka 23. člena Zakona o zdravstvenem zavarovanju delavcev in uslužbencev, da se vzamejo v osnovo za določitev nadomestila plače le prejemki zavarovanca v *rednem delovnem času*, velja seveda tudi za nadomestilo plače za povečano stanarino. Zato bodo morale gospodarske in druge organizacije navesti po evidenčnem listu za *tiste zavarovance, ki se jim odlaga neposredno izplačilo nadomestila za povečano stanarino* (ki prejemajo bone), osebni dohodek, ki se šteje v osnovo za nadomestilo plače *brez nadomestila za povečano stanarino*, posebej pa je v koloni »opomba« izkazati znesek nadomestila za povečano stanarino (bone) preračunan na osebni dohodek, ki ste šteje v osnovo za nadomestilo plače. V smislu pojasnila Sekretariata Zveznega izvršnega sveta za delo štev. 06-45/1 z dne 8. januarja 1960 ostanejo namreč kosmati zneski osebnih dohodkov delavcev v gospodarskih organizacijah nespremenjeni. Zaradi ukinitve stanovanjskega prispevka pa se povečuje čisti osebni dohodek delavcev in to povečanje čistega osebnega dohodka pomeni nadomestilo za povečano stanarino. To povečanje pa zajame zaradi načina obračuna (glej dva primera v »Gospodarskem vestniku« štev. 8, z dne 27. jan. 1960 str. 4) celokupni osebni dohodek, tudi onega, ki je bil dosežen v nadurnem delovnem času.

2. Za tisti čas začasne nezmožnosti za delo, ko gre nadomestilo plače v breme zavezanca prispevka (za prvih sedem dni pri gospodarskih organizacijah — za moške v celoti, za ženske polovico in do konca meseca, v katerem se je začela nezmožnost za delo, pri državnih organih in zavodih), se tudi onim zavarovancem, ki prejemajo nadomestilo za povečano stanarino v bonih, izplača nadomestilo plače v *celoti v gotovini*, torej tudi tisti del, ki odpade na povečano stanarino.

Po preteku časa iz prednjega odstavka se za delo nezmožnim zavarovancem, ki se jim neposredno izplačilo nadomestila za povečano stanarino odlaga, izplačuje nadomestilo plače iz zdravstvenega zavarovanja v gotovini in v bonih, vsak del v ustreznem odstotku.

Pri gospodarskih organizacijah, kjer se izplačujejo osebni dohodki za nazaj, to ne bo povzročalo težav. Drugače pa bo pri državnih organih in zavodih, kjer se izplačujejo plače vnaprej. Zavarovanec, ki bo postal začasno nezmožen za delo v nekem mesecu, je za ta mesec že prejel plačo v denarju in v bonih. Za tisti čas, ko je v tem mesecu nezmožen za delo, pa mora prejeti namesto bonov gotovino, seveda v ustreznem odstotku, v katerem mu gre nadomestilo plače. Spričo tega bo moral državni organ ali zavod obračunati razliko v prihodnjem mesecu oziroma mesecu, ki sledi mesecu, v katerem je postal zavarovanec spet zmožen za delo, na način, kot ga doolča navodilo Zveznega zavoda za socialno zavarovanje. Prihodnji mesec po izločitvi staleža je treba poskrbeti, da se razlika med gotovino in boni izravna.

Najvažnejše pri tem pa je seveda, da bodo zavarovanci prispevka na evidenčnem listu obvezno sporočili ali prejema zavarovanec nadomestila za povečano stanarino v bonih ali v gotovini (bone izkazujte v rubriki »opomba«). Prosimo vse zavezance prispevka, da nam za vse zavarovance, ki že dalj časa bolujejo in so še vedno v staležu dela nezmožnih, takoj dostavijo nove evidenčne liste po danih navodilih, da jim bomo lahko z nadomestilom za mesec februar izplačali nove plače z doplačilom za januar 1960.

Zavarovancem, ki jim je osnova za nadomestilo plače določena v pavšalnih zneskih, se ti zneski povečajo za 6,5 odst. in se jim od tako povečane osnove odmeri ustrezno nadomestilo plače.

Glede vajencev opozarjamo na uredbo o povečanju vajenskih nagrad (Ur. list FLRJ, št. 51/59), po kateri se dosedanji zneski teh nagrad povečajo za 300 din, kar pomeni v celoti nadomestilo za povečano stanarino.

Pooblaščena podjetja in ustanove bodo pri izplačevanju nadomestila plače uporabljala obrazec št. 158, ki se izpolnjuje v dvojniku, to se pravi, postopala tako, kot pri izplačilu osebnega dohodka. Seveda pa bo zavarovanec prejel bon, ki se bo glasil samo na 80 odst., 90 odst. itd. nadomestila za povečano stanarino.

Ugotavljamo, da bo znesek bonov za kraška obolenja pri nekaterih zavarovancih majhen in bodo stroški nakazovanja večji kot ves znesek, zato prosimo vse zavarovance prispevka, da bi zavod nakazoval vrednost bonov na njihove tekoče račune, zavezanci prispevka pa bi zavarovancem izplačevali to vrednost bonov, skupno z ostalimi mesečnimi prejemki v bonih. Glede tega prosimo za osebne dogovore z zavezanci prispevka pri tukajšnjem zavodu in podružnicah.

Okrajni zavod za socialno zavarovanje v Murski Soboti s podružnicami — Lendava, Ljutomer in Radgona

TRGOVSKO PODJETJE »TEHNOPROMET« Murska Sobota

razpisuje naslednja delovna mesta:

GLAVNEGA BLAGAJNIKA
Pogoj: končana ekonomska srednja šola, zaželjena praksa;

TRGOVSKEGA POMOČNIKA
Pogoj: kvalificirani trgovski delavec kovinske stroke in 3-letna praksa;

TRGOVSKE POMOČNICE (za poslovalnico Petanjci)
Pogoj: kvalificirana trgovska delavka, mešane stroke z 2 leti prakse;

DELAVCA
Pogoj: pol ali nekvalificirani delavec z nekaj znanja mizarskega rokodelstva.

Plača po tarifnem pravilniku ali po dogovoru. Pismene ponudbe z navedbo strokovne izobrazbe in dosedanje zaposlitve pošljite upravi podjetja do 29. februarja 1960. Nastop službe takoj ali po dogovoru.

Dne 27. februarja 1960 v Domu Partizana

VELIKA MAŠKERADA

Maske vabljene!

Nagrade za maske!

Januar — MESEC KATASTROF

Prvi mesec letošnjega leta je bil poln velikih katastrof. Četrtega januarja je prišlo v bližini Milana v Italiji do velike prometne nesreče, ki je terjala 20 smrtnih žrtev. To je bila največja prometna nesreča, ki so jo doživeli zadnja leta v Italiji. Dva dni kasneje je strmoglavilo v Severni Karolini v ZDA veliko potniško letalo. Pri tem je bilo mrtvih 29 potnikov in 7 članov posadke. Naslednjega dne je obiskala nesreča Poljsko: potniški avtomobil se je zaletel v avtobus. Nesreča je terjala 15 mrtvih in 30 ranjenih. Dvanajstega januarja je doživela Mehika enega najbolj tragičnih dogodkov v zgodovini avtobusnega prometa. Avtobus s 30 potniki je strmoglavil v prepad. Pri padcu se je avtobus vnel. Nihče od potnikov ni ostal živ. Dva dni za tem je bil v Peruju močan potres, pri čemer je zgubilo življenje 70 ljudi, okrog 300 ljudi pa je bilo ranjenih. Že čez nekaj dni je v Ankari strmoglavilo neko francosko letalo, kmalu zatem, ko se je dvignilo z letališča. Rezultat katastrofe je bil 32 mrtvih. Dan za tem se je vnelo neko potniško letalo v ZDA. Pri spuščanju na letališče je v letalu izbruhnil požar, ki je zahteval 50 mrtvih. Že čez nekaj dni se je pripetila na Jamaiki nova letalska nesreča. Potniško letalo tipa Supper Constelation je strmoglavilo tik preden se je spustilo na letališče. Vzrok nesreče je bila eksplozija motorja. V ponesrečenem letalu je zgorelo 37 potnikov. Najtežja katastrofa pa je doletela Južnoafriško unijo. Dne 22. januarja je zasulo v nekem rudniku 435 rudarjev. Koncem meseca se je pripetila še ena večja nesreča. Zaradi neprestanih neurij je zasulo na otoku Hokkaidu v globini 900 metrov 62 japonskih rudarjev. Z nadčloveškimi napori so jih rešili le 25.

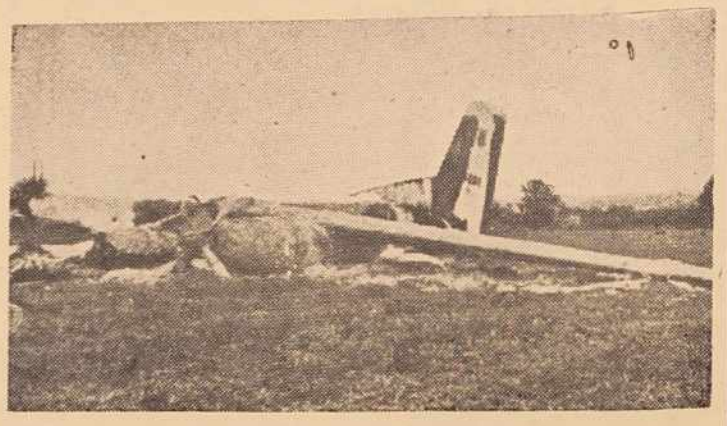

Z ene izmed letalskih nesreč

Nekaj drobiža

○ Mlada Svedinja je nastopila v Göteborgu kot tožiteljica — zahtevala je priznanje očetovstva in vzdrževalnino za svojega otroka. Kot očeta je navedla ime trgovca iz veleblagovnice in rekla, da ji je na prvem sestanku dal vizitko. Ko so jo soočili s trgovcem, je rekla, da ga ne pozna, se obrnila k občinstvu in nenadoma vzkliknila: »Tisti tam je!« Bil je trgovčev sin, ki je uporabljal očetovo vizitko.

○ Galupov inštitut za ugotavljanje javnega mnenja je pred nedavnim izvedel posebno anketo med poročenimi ljudmi. Med drugim je bilo tudi vprašanje: »Kaj ste delali, preden ste se poročili?« Od 300 tisoč anketirancev jih je 240 tisoč odgovorilo: »Vse, kar sem hotel!«

○ Ker je zadnje čase več maršalov, generalov in admiralov v knjigah izdalo svoje spomine, so francoski novinarji vprašali za mnenje o tem nekega znanega francoskega literarnega kritika. Ta je bil v odgovoru zelo kratek: »Navada je, da vsak vojak želi drago prodati svoje življenje!«

○ Mlada Lassie O'Hara iz mesteca Rosenfeld (Kanada) se je zagovarjala pred sodiščem, ker je ustrelila svojega moža. Na vprašanje, zakaj je to storila, je izjavila: »Nič nisem rekla, ko sem izvedela, da ima prijateljico. Ko pa je trdil, da so prijateljične pečenke boljše od mojih, sem izgubila oblast nad seboj.«

Pastir »potegnil« znanstvenike

Znanstveniki dvomijo o resničnosti podatka, da je padel meteor 28. oktobra 1929 v bližini Zaječara v Vzhodni Srbiji. Andrejević Stevan iz Zaječara namreč trdi, da je bil to kamen, ki ga je on vrgel s svojo pračo.

O tem dogodku je poročala Politika 1. novembra 1929 pod naslovom: »Meteor padel na svatovsko kočijo.« Novico so ponatisnili mnogi tuji listi in agencije. Rečeno je bilo, da je padel blizu Zaječara meteor v velikosti četrtine hlebca. Da bi bila novica še bolj zanimiva, je domnevni meteor — tako je pisala Politika - pri padcu zadel voz, na katerem so se svatje peljali na poroko v vas Zvezdan. Neko žensko je meteor oplazil po glavi in je bila vsa krvava, drugi pa je na plečih raztrgal bluzo in ji napravil veliko podpludbo.

Stevan Andrejević pa pravi, da je tisti »meteor« priletel iz njegove prače. Opisal je tudi nekaj podrobnosti tega dogodka. Tisti dan je pasel živino. Kakor drugi njegovi vrstniki, je imel tudi on veliko pračo iz virvi, ki jo je zavihtel, ko je opazil, da se po cesti iz Zaječarja peljejo svatje. Najprej se je skril, da so odšli mimo, nato pa je stopil na cesto, vzel kot jajce velik kamen in ga vrgel za vozom, ki je takoj obstal. Andrejević pa se je skril v grmovju ob cesti, ker je opazil, da je »zadel v črno«. Ker svatje niso videli nikogar, so kmalu nadaljevali pot. Andrejević pravi, da bi spoznal tisti kamen, ki ga je takrat vrgel in da je pripravljen vsakomur potrditi, da je svate zadel kamen iz njegove prače, ne pa meteor.

Takrat je molčal, ker se je bal, da bi se moral zagovarjati zaradi telesne poškodbe dveh žensk, kasneje pa dogodku ni več pripisoval posebnega pomena. Te »znanstvene potegavščine«, kakor sam pravi, se je spomnil, ko je nedavno bral v nekem srbskem listu poročilo o meteorju v Srbiji pred tridesetimi leti. Šestdesetletna Vida Jović, žrtev »meteorja«, se dobro spominja tistega dogodka pred tridesetimi leti, ko je le malo manjkalo, da bi jo ubil »žareči meteor«. Dogodka se spominja tudi takratni ženin Čedomir Marković iz Zvezdana. Ko je priletel kamen, mu je oče rekel, da pada kamenje z neba.

Trideset let po tej potegavščini sedemnajstletnega pastirčka, čigar objestno dejanje so razglasili za znanstveni dogodek, je nemara povsem upravičeno vprašanje, ali je 28. oktobra 1929 v bližini Zaječarja res padel meteor.

Juš Makovec:

Ljubezen s presežniki

Ko je bil še mlajši, ji je pisal skoraj vsak dan ljubavna pisma, polna tistih znanih ljubezenskih rekvizitov: ti najlepša, najdražja, najljubša, najbolj prikupna, najbolj očarljiva . . .

Potem sta se vzela, kakor temu pravimo po domače. Ker ne bi bila rada sama, je ona rodila otroka. Najprej enega, potem še drugega in tretjega. Navadila sta se tako, da otrok nista skoraj nikoli klicala po imenih, temveč: najmanjši, večji, največji. Ker stanovanje ni bilo preveliko, je ona sklenila, da ne bo več rodila. Najmanjši, večji in največji so potem preganjali iz hiše samoto, kakor znajo to samo otroci: vsak dan so kaj razbili, največji je prišel domov z raztrganimi hlačami, manjšega pa ni bilo moč prepričati, da ne bi izgubljal gumbov, rokavic ali kape. K vsemu temu pa tudi možeova plača ni bila največja.

Tako se je ljubezen s presežniki končala —? Ne!

Ker sta bila skupaj, si nista več pošiljala pisem. Sicer pa je razgovor v dvoje najbolj intimno občevalno sredstvo. Recimo tako:

»Tebi se že na obrazu pozna, da si največji zapravljivec!«

»Ti imaš že od nekdaj najhujši jezik!«

»Zakaj neki sem se poročila z najbolj zadirčnim človekom?«

Od tu naprej pa je toliko presežnikov, da navadno prej umremo, preden pridemo do črke Ž — do konca.

Da, ljubezen je neuničljiva . . .!

Pomota v porodnišnici

Babica zamenjala otroka

Na novosadskem okrožnem sodišču se je končal te dni edinstven sodni spor pri nas: zaradi otrok, ki ju je zamenjala babica v porodnišnici.

3. julija 1954 sta Ana Meštrovič in Jovanka Dedijer rodili v porodnišnici v Novem Sadu sina. Jovankin sin se je rodil 15 minut pred Aninim. Porodnišnica je bila prepolna in babice so bile zelo utrujene. Ena izmed njih, Tanja Kurikas, je odnesla najprej enega novorojenčka, potem pa še drugega na kopanje. Takrat ju je zamenjala. Ani Meštrovič se je že v porodnišnici zdelo, da otrok, ki bi ga morala dojiti, ni tisti, kot so ji ga pokazali pri porodu. S prepričanjem, da to ni njen sin, se je vrnila domov. Možu dolgo ni povedala ničesar, ko pa je otrok nekoliko odrasel in je opazila, da se Božidar zelo razlikuje od njenih ostalih otrok, je povedala možu o svojem dvomu.

Za zakonski par Meštrovič so se pričeli hudi dnevi. Edino upanje jima je bilo najti ženo, ki je ob istem času rodila sina v porodnišnici. Ana je bila prepričana, da ji je babica dala prav tega otroka. Nekega dne sta se obe materi nepričakovano srečali na trgu, toda Jovanka Dedijer niti slišati ni hotela o možnosti zamenjave, celo takrat ne, ko so jo začeli prepričevati tudi drugi, da je njen Milorad zelo podoben Meštrovičevim otrokom.

Stvar je prišla pred sodišče, ki pa nikakor ni moglo ugotoviti, kako je nastala zamenjava otrok. Celo krvne analize vprašanja niso rešile. Pred nekaj dnevi pa je sodišče dokončno odločilo, da sta otroka bila zamenjana in da je treba spremeniti priimke v matičnih knjigah ter otroka predati pravim staršem. Pred tem so opravili še vrsto pregledov. Z njimi so ugotovili, da je šestletni Milorad zares sin Ane Meštrovič. To so ugotovili po pigmentu barve kože in las, obliki in mesnatosti ustnic, razmaku med nosnicami in debelini ročnih kosti, po dolžini prstov in vsega telesa. Za Božidarja Meštroviča pa so strokovnjaki ugotovili, da se bistveno razlikuje od tipa Meštrovičeve družine.

Sodišče je razsodilo, da mora Jovanka Dedijer predati Milorada Meštrovičevim, ki sta z razsodbo zelo zadovoljna. Jovanka Dedijer pa ni hotela podpisati zapisnika in je izjavila, da Božidarja ne bo sprejela. Zdaj Meštrovičeva izražata željo, da bi obdržala oba otroka, saj se je Milorad že zelo privadil nanju.

Proti babici Tanji Kurikas, ki je zamenjala otroka, bodo uvedli kazenski postopek.

Po svoji tradicionalni navadi so pomurski študentje priredili akademske plese, na katerih so bili med stare bajte sprejeti novi člani. Pri teh »krstih« so morali bruci opraviti težke izpite. Posnetek je z akademskega plesa v Murski Soboti, ki ga je priredil Klub prekmurskih akademikov. Bruc major je pred zeleno carstvo pripeljal nedolžne bruce, ki bi radi prišli med častite »stare bajte«

Kolonizacija Meseca

Človekov polet na Mesec, ki je oddaljen 250.000 milj od Zemlje, bo iz tehničnega stališča mogoč v 1970. letu. Znanstveniki že govore o »kolonizaciji« Meseca, vendar menijo, da bodo prve baze, ki bi bile postavljene po prvih raziskovanjih čez 10 let, zelo siromašne in bodo morali biti ljudje glede prehranjevanja odvisni od Zemlje. Napredna kolonija, pravijo znanstveniki, bi bila lahko zgrajena čez 40 let in bi omogočila človeku zrak, vodo in hrano.

Direktor oddelka za satelite in vesoljna vozila družbe »General elektrice« Robert Haviland je izjavil, da bi moral človek živeti v hermetično zaprtem prostoru z rezervnim zrakom, ker na Mesecu atmosfere skoraj ni. Ta oklep bi moral biti dvojen, da bi nudil zaščito pred meteorji, prav tako pa bi moral biti človek varen pred sončnimi žarki. V tem zračnem oklopu v obliki velike kupole, bi imel človek svoje prostore za prehranjevanje in za ponovno pretvarjanje ogljikovega dioksida, ki ga izdihava, v kisik. Tu bi moral biti prav tako generator, ki bi proizvajal električno energijo iz nuklearne energije in sončne svetlobe za potrebe kolonije, in oprema za predelavo rude iz rudnika pod površino. Prav tako bi bile potrebne razne naprave za vzlet vsemirskih ladij.

Haviland meni, da bi morale biti vsemirske postaje v višini 600 in 20.000 milj. Nekje med tema višinama se nahaja pas žarčenja, ki je lahko zelo nevaren za potovanje skozi vesolje.

UMRLA NAJSTAREJŠA JUGOSLOVANKA

V začetku januarja je v Koromanu umrla 126 let stara Rosa Bjelić, za katero se je na splošno menilo, da je bila najstarejša žena v Jugoslaviji. Žena, ki je doživela tako visoko starost, je rodila 11 otrok. Njen najstarejši sin, ki ima sedaj 86 let, se je trikrat oženil. Zadnjič se je oženil, ko mu je bilo osemdeset let in sicer z dekletom, ki je bilo staro 24 let.

USPEH PREDAVANJA

»Vino, to je najhujši strup,« grmi predavatelj »in pijanec je nesrečnik, ki sam sebi koplje grob. Kadar koli prinese kozarec do ust, si s tem znova zasadi lopato za svoj grob. Torej, dragi poslušalci, kaj more normalni človek zaključiti iz tega?«

»Da je najbolje piti kar iz steklenice!« se oglasi navdušeni poslušalec.

Davek na vse, kar moli iz hiše

Davčni urad v Hamburgu je sklenil, da bo obdavčil vse stvari, ki zavzemajo prostor izven hiše: okenice, ki se odpirajo navzven, reklamne izobeske, kioske, stojnice za prodajo sadja, radijske in televizijske antene, skratka vse, kar moli na cesto ali izven hiše.

Najbolj so prizadeti lastniki motornih vozil, ki parkirajo kar pod cestno svetilko in ob pločniku. Vest o tem odloku davčne uprave je izzvala veliko ogorčenje. Skupine zastopnikov industrije, obrti in reklame so alarmirali tisk. Poročila pa so izzvala val ogorčenja. Med prvimi je vložil protest Avtomobilski klub Nemčije. Pritožbe prihajajo z vseh strani. Kljub pomirjevalnim razlagam uradov so Hamburžani še vedno nezaupljivi, kajti nihče ne jamči, da ne bo kasneje zahtevala birokracija več, kot zahteva zakon.

Podmornica, ki je obstreljevala San Francisco

V bližini San Francisca morje ni mrzlo niti decembra, kar prav posebej ugaja nekemu Bobu Bellu, ki se ukvarja s prav posebnim športom: potaplja se in raziskuje morsko rastlinstvo. Tako je nekega dne naletel Bob Bell nekaj milj od San Francisca v globini 20 metrov na potopljeno podmornico.

Podmornica je ležala na morskem dnu, nagnjena na bok. Bobu, ki je služil vojaški rok v mornarici, se je zdelo čudno, da podmornice še niso odkrile vojaške oblasti. Še bolj pa se je začudil, ko je odkril na potopljeni ladji japonsko zastavo. O japonskih podmornicah v kalifornijskih vodah, predvsem pa v neposredni bližini San Francisca ni nikoli slišal. Obvestil je o svojem odkritju vojaške oblasti in tako je bila odkrita že zdavnaj pozabljena vojna epizoda iz leta 1941.

V dneh, ko so Japonci napadli ameriško oporišče na Pearl Harboru, so bile Združene države v vojni pripravljenosti. Povod za to so bile vznemirljive vesti o nameravanem napadu na San Francisco, ki sta jih razširjali dve japonski ladji. Radijska služba ameriške vojne mornarice je te vesti ujela, vendar v bližini ameriške obale ni bilo nobenih japonskih ladij. Posadka v San Franciscu je bila pripravljena na kakršno koli presenečenje. Vendar prebivalci mesta o vsem tem niso izvedeli ničesar. Vojaške oblasti so menile, da bi povzročilo to v mestu prevelik preplah.

Vendar so nekega dne v prvi polovici decembra 1941 eksplodirale v San Franciscu prve japonske granate, izstreljene iz topov japonske ladje. Ker bi škodovalo ugledu ameriške vojske, se o tem dogodku ni pojavila v ameriških časopisih niti najmanjša vest. Kasneje, po kapitulaciji japonske vojske, so našli v arhivih glavnega štaba več načrtov za bliskovite napade na strateško važne položaje ameriške tihomorske obale. Ta molk ameriške javnosti je najbrž prepričal japonsko admiraliteto o neuspehih prve akcije, zato jih niso nadaljevali. Bili so prepričani, da ameriški tisk ne bi mogel mimo tako senzacionalnega dogodka kot je bilo obstreljevanje ameriške obale.

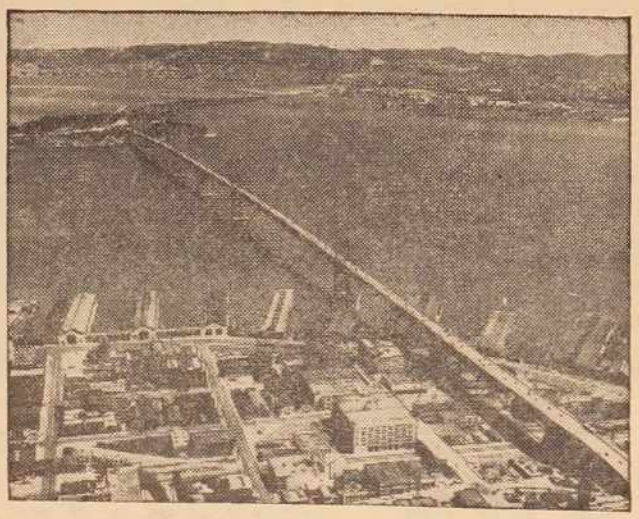

Pogled na San Francisco

Potapljač Bob Bell je našel v podmornici trupla posadke. Posrečilo se mu je iztakniti tudi ladijski dnevnik. Po beležkah v dnevniku je odkril tajne naloge, ki naj bi jih izvedla potopljena podmornica. Bila je to podmornica »Sakuri«, potopljena 25. dec. 1941.

Pred napadom na ameriško obalo je podmornica »Sakuri« sodelovala pri več pomorskih bitkah v Tihem oceanu. Med drugim je potopila dve veliki ladji-cisterni. Naslednja naloga, ki naj bi jo izvedla japonska podmornici, je bil napad na obalne baterije in pristanišče v San Franciscu. Čim to nalogo izvede, naj se takoj potopi in izgine ter čaka na nadaljnja navodila admiralitete. Iz dnevnika je moč razbrati, da se je podmornica precej časa uspešno izogibala vsemu zasledovanju ameriških torpednih čolnov in letal. Katastrofo je doživela šele 25. decembra, ko je napadla neki ameriški torpedni čoln. Ker se čoln ni takoj potopil ob prvih zadetkih japonskih min, se je podmornica dvignila na površino; z ognjem iz topov je hotela torpedni čoln čimprej pokončati. To pa je bilo zanjo usodno. Takoj so jo obsuli topovi ameriških baterij na obali s silovitim ognjem. Bila je zadeta, vendar se je potopila tako, kot da se ji ni nič zgodilo. Ker je bilo na mestu, kjer se je ladja potopila, vse polno ameriških min, so bili v ameriškem poveljstvu prepričani, da so jo uničili. V osemnajstih letih tega ni uspelo nikomur dokazati in le naključje je, da je uganko rešil potapljač in raziskovalec morskega rastlinstva Bob Bell.